

KUMMIUS KASVATUKSEN TUKENA

- EILISPÄIVÄN VELVOITTEESTA TÄMÄN PÄIVÄN HIENOKSI HAASTEEKSI -

Helena Pekkanen & Minna Puskala
Opinnäytetyö, syksy 2012
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Diak Etelä, Järvenpää
Sosiaalialan koulutusohjelma
Kristillisen lapsi- ja nuorisotyön
suuntautumisvaihtoehto
Sosionomi (AMK) + kirkon nuorisotyönoh-
jaajan virkakelpoisuus +
lastentarhanopettajan pätevyys
Diakonisen sosiaalityön
suuntautumisvaihtoehto
Sosionomi (AMK) + diakonin
virkakelpoisuus + lastentarhanopettajan
pätevyys

TIIVISTELMÄ

Pekkanen, Helena & Puskala, Minna. Kummius kasvatuksen tukena - eilispäivän veloitteesta tämän päivän hienoksi haasteeksi. Diak Etelä, Järvenpää, syksy 2012, 75s., 1 liite. Diakonia-ammattikorkeakoulu, Sosiaalialan koulutusohjelma. Kristillisen lapsi- ja nuorisotyön suuntautumisvaihtoehto, sosionomi (AMK) + kirkon nuorisotyönohjaajan virkakelpoisuus + lastentarhanopettajan pätevyys. Diakonisen sosiaalityön suuntautumisvaihtoehto, sosionomi (AMK) + diakonin virkakelpoisuus + lastentarhanopettajan pätevyys.

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää kummina olemisen merkitystä sekä sen kokemista, Korson seurakunnan perhekerhoihin osallistuvilta vanhemmilta sekä Mannerheimin Lastensuojeluliiton Korson yhdistyksen isä-lapsi-kerhon isiltä. Korson seurakunnan lapsi- ja perhetyö halusi työnsä kehittämiseksi selvittää, mitä ja millaista tukea kummit olisivat kaivanneet tai kaipaavat kummina olemiseen, on se sitten näkyvää toimintaa tai ennemminkin esimerkiksi hengellistä tukea.

Tutkimus on kvantitatiivinen eli määrällinen. Aineistonkoonnin menetelmänä käytettiin kyselylomaketta. Aineisto kerättiin Korson seurakunnan perhekerhojen vanhemmilta sekä Mannerheimin Lastensuojeluliiton Korson yhdistyksen isä-lapsi-kerhon isiltä keväällä 2012.

Tutkimus osoittaa, että osaksi lapsen elämää halutaan läheinen, luotettava ja turvallinen aikuinen, mutta hengellisyyttä ei koeta oleellisemmaksi osaksi kummisuhdetta. Kummin ja kummilapsen yhteistä aikaa sekä ystävyyttä pidettiin tärkeimpänä asiana kummisuhteessa. Tutkimus myös osoittaa, ettei kummius ole yhdentekevää, vaan se on useimmiten suuri kunniatehtävä, joka tuottaa onnea ja iloa. Halukkuutta oli yhden päivän kestäviä kummisuhdetta tukevia toimintoja kohtaan, mistä retki- ja toimintapäivä olivat suosituimmat. Kummeille tarkoitettu kummiutta tukeva kirjallinen materiaali osoittautui jollainlailla tarpeelliseksi.

Asiasanat: kaste, kummi, kristillinen kasvatusta, seurakunnan tuki, hyvä kasvatusta, kyselytutkimus, kvantitatiivinen tutkimus

ABSTRACT

Pekkanen, Helena and Puskala, Minna

Godparents' supportive role in upbringing - from yesterday's obligation to today's noble challenge. 75p., 1 appendix. Language: Finnish. Järvenpää, Autumn 2012. Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services, Option in Christian Youth Work/ Option in Diaconal Social Work. Degree: Bachelor of Social Services.

The aim of the study was to clarify the importance of being a godparent and how it is regionally experienced in Korso, Vantaa. The study was focused on the parents attending the parish family club in Korso and the fathers attending the father-child club on Korso's local association of the Mannerheim League for Child Welfare. The child and family work in the Korso parish wanted in order to develop their work, to find out what kind of support the godparents would have needed or would need in the future, whether it would be physical activities or more of religious support.

The study is quantitative. The data collection method has been a questionnaire and all the data was gathered from the parents attending the parish family club and from the fathers attending the father-child club over the spring of 2012.

The study concludes that a close, trustful and safe adult is what every parent would wish for their child to have. On the other hand, the spiritual aspect is not considered to have an important part in being a godparent. The friendship and time spent together by the godparent and godchild were considered to be the most important aspects of a good godparent-godchild relationship. The study also indicated that being a godparent is not insignificant but is mostly considered as a great task of honour which will produce joy and happiness. Willingness for shorter activities lasting up to one day to improve the relationship between the godparent and godchild was evident. Out of all the choices, trips and activity days were the most popular. Literature meant for the godparents to support them in the task was also proven to be necessary to some extent.

Keywords: baptism, godparent, Christian education, parish support, breeding, questionnaire, quantitative study

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	6
2 TUTKIMUKSEN LÄHTÖKOHDAT, TAVOITTEET JA TUTKIMUSKYSY- MYKSET	8
3 KASTE, KUMMIUS JA KASVATUS	11
3.1 Kaste	11
3.2 Kasteeseen kietoutunut symboliikka.....	13
3.3 Kummius ennen ja nykyään	15
3.4 Edellytyksiä kummiudelle	17
3.5 Kristillinen kasvatus	21
3.6 Kirkon varhaiskasvatus.....	24
3.7 Hyvän kasvatuksen lähtökohdat.....	25
3.8 Valtakunnallinen varhaiskasvatus – tavoitteena hyvinvoiva lapsi	29
4 TUTKIMUSYMPÄRISTÖ	33
4.1 Korso ja Korson seurakunta	33
4.2 Perhekerhot osana Korson seurakunnan lapsi- ja perhetyötä	33
4.3 Mannerheimin Lastensuojeluliiton Korson yhdistyksen Isä-lapsi-kerho ...	34
5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	37
5.1 Kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimus	37
5.2 Kyselylomaketutkimus	37
5.3 Kyselylomakkeiden valmistamisen prosessi	39
5.4 Tutkimusjoukko ja kyselyn toteutus	41
5.5 Kyselylomakkeen purku.....	43
6 TUTKIMUSTULOKSET JA NIIDEN TULKINTA	45
6.1 Vastaajien taustatiedot	45
6.2 Käsitteitä kummiudesta	46
6.3 Vanhempien odotukset kummeja kohtaan.....	47
6.4 Kummiksi valituksi tulemiseen liittyvät tunteet	49
6.5 Seurakunnan tarjoama tuki ja toiminta	50
6.6 Kristillinen kasvatus osana kummiutta.....	52
6.7 Avoimet kysymykset.....	54
7 POHDINTA	57

LÄHTEET	63
LIITE 1: Kyselylomake	68

1 JOHDANTO

Kummius sekä kummiuden tukeminen ovat ajankohtaisia teemoja. Vuosittain Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa noin 150 000 ihmistä sitoutuu tähän tärkeään luottamustehtävään (Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2012). Yleisessä keskustelussa on ollut jo pidemmän aikaa pinnalla sekä kirkkoon kuulumisen että kirkosta eroaminen. Ehkäpä juuri tämän keskustelun tuomana esiin on tullut myös kummius sekä kummeihin liittyvä valitsemisen vaikeus, koska moni kummiksi haluttu ei välttämättä kuulu enää kirkkoon. Ihmisten kiinnittyminen kirkkoon on heikentymässä. Nykyisin hyvin monet seurakunnat ovat nähneet kummiuden merkityksen ja muodon muuttuneen, ja haluavat siksi tuoda kummiutta uudella tavalla näkyväksi tukemalla kummeja tässä luottamuksellisessa kunniatehtävässä.

Kummius koetaan usein myönteiseksi asiaksi. Kristillisessä kummiudessa kummi saa mahdollisuuden avustaa sekä toimia todistajana kastetilaisuudessa, rukoilla kummilapsen puolesta ja hänen kanssaan, sekä osallistua kummilapsen kristilliseen kasvatukseen yhdessä vanhempien ja seurakunnan kanssa. Kummia kutsutaan näihin kaikkiin tehtäviin. Kummi saa olla läsnä kummilapsen eri elämänvaiheissa, siunata ja olla myös itse siunattu sekä toimia Pyhän ja hyvän puolesta. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2012.) Nykyään nämä kummin perustehtävät saatetaan kuitenkin kokea vieraksi tai vaikeiksi, eikä yhä useammalle kummille kummina olemisen merkitse esimerkiksi kristillisessä kasvatustehtävässä tukemista tai lapsen puolesta rukoilemista. Kristillinen kasvatustehtävä ei kuitenkaan vaadi suurta tietotaitoa tai hurskautta, vaan joskus pelkkä kyky ihmetellä riittää (Kirkkohallitus 2012). Kummius on laajentunut sanan kristillisen merkityksen lisäksi myös hyväntekeväisyystyöhön, mikä näkyy monissa kehitysyhteistyöjärjestöissä. Tämä kertoo myös osaltaan kummiuden mieltämisen muuttumisesta, mutta myös kummi-sanana sitoutuvasta, myönteisestä sekä pitkäjänteisestä voimasta.

Opinnäytetyömme tarkoituksena on selvittää kummina olemisen merkitystä ja sitä, miten Korson seurakunnan perhekerhoihin osallistuvat vanhemmat sen kokevat. Korson seurakunnan lapsi- ja perhetyö haluaa työnsä kehittämiseksi selvittää, mitä ja millaista tukea kummit olisivat kaivanneet tai kaipaavat kummina olemiseen, on se sitten näkyvää toimintaa tai ennemminkin esimerkiksi hengellistä tukea. Tutkimuksemme on kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimus. Aineistonkoonnin menetelmänä olemme käyttäneet kyselylomaketta. Aineistomme kerättiin Korson seurakunnan perhekerhojen vanhemmilta sekä Mannerheimin Lastensuojeluliiton Korson yhdistyksen isä-lapsi-kerhon isiltä. Toteutimme kyselyn isä-lapsi-kerhossa saadaksemme näkökulmaa vähemmän seurakunnallisesti orientoituneilta henkilöiltä.

Mielestämme Seija Sihvolan ja Tiina Kukkamaan kirjassa on kiteytetty tärkeä viesti erinomaisella tavalla kummiuden merkityksestä.

Kummiuden ei tarvitse olla eilispäivän ikävä velvoite, vaan tämän päivän hieno haaste. Kummin tehtävä on edelleen tuiki tärkeä ja se pitää tehdä uudella tavalla näkyväksi. (Sihvola & Kukkamaa 2003, 32.)

Tämän ajatuksen siivittämänä opinnäytetyömme on saanut merkityksen ja päämäärän, jota kohti edetä.

2 TUTKIMUKSEN LÄHTÖKOHDAT, TAVOITTEET JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

Tällä hetkellä Korson seurakunta kohtaa kummit kastetilaisuudessa. Siellä kummeille annetaan kummitodistukset, ja jokainen pappi kohtaa kummin parhaaksi katsomallaan tavalla. Kaste keskusteluissa perheiltä kysytään halukkuutta liittyä seurakunnan lapsi- ja perhetyön sähköpostilistalle, jonka kautta perheitä muistetaan sähköisellä kirjeellä noin kerran kuukaudessa. Kuukausikirje on jatkuva käytäntö siihen asti kunnes perhe ilmoittaa, etteivät asiat ole enää ajankohtaisia. Kirjeessä kerrotaan ajankohtaisista tapahtumista ja toiminnasta. Lisäksi kirjeessä on aina pieni kirjoitus, joka liittyy kirkkovuoteen. Kirjeissä pyydetään ottamaan kummit ja isovanhemmat mukaan seurakunnan tapahtumiin, mutta kummeille ei lähetetä kutsuja erilaisiin tapahtumiin henkilökohtaisesti, koska se on käytännössä mahdotonta tai ainakin erittäin vaikeaa. Näin ollen perheiden vastuulle jää se, tavoittavatko kutsut myös kummit. Rippikouluissa nuoria kehoitetaan pyytämään kummeja mukaan konfirmaatiotilaisuuteen. Konfirmaatiotilaisuus ja mahdollinen nuoren siunaus on seuraava kummit paikalle kokoava tilaisuus. Seurakunta kohtaa kummeja aika harvoin kastetilaisuuden ja konfirmaation välisenä aikana. Tästä syystä Korson seurakunta haluaisi tarjota enemmän tukea kummina olemisen perustehtävään, eli kristillisen kasvatuksen tukemiseen. (Heikurinen Sanna, henkilökohtainen tiedonanto 17.2.2012.)

Kummiteemaan liittyvä aihe oli alusta alkaen molempien mieleen ja innostuimme siitä todella paljon. Tämä aihe on saanut meidät ajattelemaan kummina olemisen merkitystä ja sen tärkeyttä. Tuntuu siltä, että kummin rooli on hiljalleen menettänyt alkuperäistä kristillisen kasvattajan merkitystään. Samalla olemme pohtineet omia kokemuksiamme kummina olemisesta ja saamaamme seurakunnan tukea kummiuteen. Huomasimme tuen ja seurakunnan yhteydenpidon olevan hyvin vähäistä kummeihin myös omien kokemuksiemme mukaan. Tämä osaltaan vahvistaa sitä, että kummiutta tulisi tukea paremmin. Kummien rooli sosiaalisten roolien kentässä on vähäinen, mutta sillä voisi olla sitäkin suurempi merkitys (Sihvola & Kukkamaa 2003, 31–32). Tästä syystä olemme halunneet perehtyä kummiuden kokemiseen tänä päivänä ja auttaa opinnäytetyömme

avulla Korson seurakunnan lapsi- ja perhetyötä löytämään vaihtoehtoja kummiuden tukemisen parantamiseksi. Koemme kummiuden todella tärkeäksi osaksi lapsen kasvua ja elämää, kummin kanssa rakennettu suhde voi olla merkittävä ihmissuhde lapsen elämässä. Ihmissuhteiden perusta rakentuu lapsella hänen lapsuudenkodistaan saamiin kokemuksiin, jotka luovat perustan myöhemmille ihmissuhteille: mitä lapsi odottaa myöhemmin toisilta, mitä lapsi tuntee muita ihmisiä kohtaan sekä miten lapsi asennoituu toisiin ihmisiin (Jarasto & Sinervo 1997, 129). Mielestämme lapset tarvitsevat turvallisen, luotettavan, läsnä olevan sekä sitoutuneen aikuisen elämäänsä. Tällainen ihminen kummi voi olla vanhempien lisäksi. Kummi voi tukea lapsen kehitystä sekä kristillistä kasvatusta yhdessä vanhempien kanssa.

Kummiuden tärkeydestä huolimatta ja siitä, että kummit muodostavat aika suuren joukon luterilaisessa kirkossamme, on kummiuden nykypäivää sekä historiaa tutkittu melko vähän Suomessa. Tutkimuksia löytyy muutamia, mutta ne ovat melko vanhoja. Pentti Lempiäinen on tehnyt vuonna 1965 tutkimuksen, jonka painopiste on kastekäytännöissä Suomen kirkossa 1500- ja 1600-luvulla. Työn näkökulma on sosiaalishistoriallinen, ja kummiuden synnyn ja tehtävien lisäksi Lempiäinen valottaa kummiuden toteutumista edellä mainittujen vuosisatojen sosiaalieriarkeissa. Kummiudesta on tehty pitkälti pro gradu – tasoisia tutkimuksia yliopistoissa. Leena Märskylä on tehnyt kirkkososiologian pro gradu – työn kummin asemasta sekä tehtävistä nykyaikana vuonna 1974. Oulunkylän seurakunnassa Pirjo Kuisma on tutkinut kummin tehtäviä vuosina 1981–1982. Vuonna 1997 Merja Kaunismäki on tehnyt pro gradu – tutkielman, joka käsittelee pappien ja teologian opiskelijoiden 1990-luvun alussa laatimien kastepuheiden analyysia. 2000-luvulla on tehty muutama tutkimus kummiuteen liittyen. Juhani Nurmi on tehnyt pro gradu – tutkielman vuonna 2000 aiheesta kummius ennen ja nyt. Tämän lisäksi vuonna 2001 Sari Helkoma ja Laila Hytönen ovat tehneet Diakonia-ammattikorkeakoulussa opinnäytetyön kummiudesta unohdettuna voimavarana. (Kirkkohallitus 2004, 5-9.)

Tutkimuskysymyksemme ovat 1. Mitä kummina olemisen merkitsee korsolaisille vanhemmille tänä päivänä? 2. Mitä kummiuteen koetaan kuuluvan tänä päivänä? 3. Millaista tukea ja toimintaa kummina olemiseen kaivataan Korson seura-

kunnalta? Tutkimuksellamme ja sen avulla saadulla aineistolla on suuri arvo ja apu Korson seurakunnan kummitoiminnan kehittämiseksi. Tutkimuksemme pohjalta Korson seurakunnan työntekijät voivat jatkaa kummitoimintansa kehittämistä.

3 KASTE, KUMMIUS JA KASVATUS

3.1 Kaste

Kaste on ehtoollisen lisäksi toinen luterilaisen kirkon pyhä toimitus eli sakramentti. Sakramentissa Jumalan sana on yhdistynyt aineeseen, kasteessa veteen. Kastevesi on aivan tavallista puhdasta vettä, mutta liitettynä Jumalan saanaan, se on pelastavaa vettä, joka pesee puhtaaksi kaikista synneistä. Kasteessa pappi kastaa lapsen kolmiyhteisen Jumalan nimeen. Pappi valelee vettä lapsen päähän kolme kertaa ja sanoo: ”Minä kastan sinut Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen.” (Repo 2003, 13; Katekismus 1999, 84.)

Kasteen tarkoituksena on liittää ihminen kirkkoon. Ihminen saa kasteen ristiäisissä eli kastejuhlassa, ja tämän seurauksena hänestä tulee sekä kotiseurakuntansa että maailmanlaajuisen kirkon jäsen. Ihminen saa kasteessa jotain sellaista, minkä vain Jumala voi lahjoittaa. Se on usko, armo ja siunaus. Kaste on Jumalan lahja. Siinä Jumala ottaa kastettavan omaksi lapsekseen ja Pyhä Henki lahjoittaa uskon. Kaste perustuu Jeesuksen antamaan kaste- ja lähetyskäskyyn. (Repo 2003, 14; Suomen evankelisluterilainen kirkko i.a. a, b.)

Minulle on annettu kaikki valta taivaassa ja maan päällä. Menkää siis ja tehkää kaikki kansat minun opetuslapsikseni: kastakaa heitä Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen ja opettakaa heitä noudattamaan kaikkea, mitä minä olen käskenyt teidän noudattaa. Ja katso, minä olen teidän kanssanne kaikki päivät maailman loppuun asti. (Matt. 28: 18–20.)

Kastetta pidetään kristittynä olemisen perustana, ja se on tärkein kirkollisista toimituksista. Kaste on liitto Jumalan ja ihmisen välillä. Kasteeseen perustuu myös kaikki muut kirkolliset toimitukset. Kaste mielletään iloiseksi juhlaaksi, jossa kiitetään elämän antajaa. Kaste kertoo valtavasta rakkaudesta: vanhempien, sukulaisten sekä Jumalan rakkaudesta. (Repo 2003, 6; Suomen evankelisluterilainen kirkko i.a. a, b.)

Varhaisimmassa kristikunnassa kaste tarkoitti tietoista siirtymistä pakanuudesta seurakuntaan, jolloin kastetut olivat miltei aina aikuisia. Kuitenkin toisen vuosisadan lopussa lasten kaste oli jo yleinen käytäntö. Tähän asti oli vallinnut oppi syntyneiden lasten synnittömyydestä, sillä lapset olivat syntyneet kristityistä vanhemmista, eikä lapsikastetta pidetty tarpeellisena. Lapsikasteen teologisen perustan loi perisyntiopin pohjalta lopulta kirkkoisä Augustinus. Keskiajan kirkossa lapset piti kastaa mahdollisimman nopeasti syntymän jälkeen. Kirkkolaki vuodelta 1686 velvoitti kastamaan lapset viimeistään kahdeksan päivän kuluessa syntymästä. Vuoden 1869 kirkkolaisissa lapset tuli kastaa ilman tarpeetonta viivytystä. Laki säilyi tällaisena vuoteen 1963. Uusi kastekaava valmistui vuonna 1969, mikä salli lapsen syntymän ja kasteen välille pidemmän ajan. Tämä perusteltiin muun muassa vähentyneellä lapsikuolleisuudella. Vuonna 1994 voimaan tullut uusi kirkkojärjestys ei muuttanut juurikaan tätä käytäntöä, vaan lapsi tulee saattaa kastettavaksi ilman tarpeetonta viivytystä. Mikäli viivytystä tapahtuu, kirkkoherran on muistutettava lapsen vanhempia kasteesta. (Lempiäinen 2004, 28–32.)

Kaikissa vanhoissa kirkkokunnissa, niin myös luterilaisessa kirkossa, kastetaan ihmisiä lapsista aikuisiin edelleen. Suurin osa kastettavista on kuitenkin vauvoja. Huoltajat päättävät yhdessä siitä, haluavatko liittää lapsensa johonkin uskonnolliseen yhteisöön. Mikäli vauva päätetään kastaa, hänet kastetaan yleensä noin kahden kuukauden kuluessa syntymästä. Kastamaton nuori tai aikuinenkin voi saada aikuiskasteen, kun haluaa liittyä kirkon jäseneksi. (Suomen evankelisluterilainen kirkko i.a. a, d.)

Alkukirkossa kastetta ei sidottu tiettyyn paikkaan. Apostolien teoista käy ilmi, että kasteita toimitettiin niin kodeissa, ulkona kuin luonnossakin. Vuoden 100 tienoilta oleva kirkkojärjestys asetti kastamisen virtaavassa vedessä etusijalle. Virtaava vesi antoi heti helposti omaksuttavan vertauskuvan siitä, että kastevesi pesee synnit pois ja vie ne mukanaan. Varhaisimmat saadut tiedot kastekirkkoista on 300-luvulta, jolloin kristittyjen määrä alkoi vainojen loppumisen ansiosta kasvaa. Silloin myös luovuttiin kotikasteista. (Lempiäinen 2004, 33.)

Myöhemmin kastamiseen muualla kuin kirkossa, suhtauduttiin tiukemmin. Kastaminen sallittiin muualla ainoastaan hätätilanteissa. Tätä periaatetta lujittivat uskonpuhdistuksen jälkeen muun muassa kirkkojärjestys vuodelta 1571 sekä kirkkolaki vuodelta 1686. Kirkkokasteita perusteltiin muun muassa toimituksen seurakunnallisella luonteella sekä kummien mahdollisuudella pyhään ehtoolliseen. Siihen aikaan kotikasteiden ajateltiin aiheuttavan epäjärjestystä sekä Jumalan sanan halveksuntaa. Lukuisista kielloista huolimatta kotikasteet yleistyivät 1600-luvun saatossa, mitä lisäsi pitkät välimatkat kirkkoon. 1700- ja 1800-luvuilla kotikasteet syrjäyttivät kirkossa tapahtuvan kastamisen lähes täysin. (Lempiäinen 2004, 34–37.) Tämän päivän kirkkojärjestyksessä sanotaan seuraavasti.

Kaste toimitetaan kirkossa, kappelissa, kotona tai muualla sen mukaan kuin pappi ja asianosaiset siitä sopivat. Vähintään kahden kummin tai muun todistajan tulee olla läsnä kastetoimituksessa. Kun kaste on toimitettu, kastetun puolesta rukoillaan sunnuntaina päiväjumalanpalveluksessa. (Kirkkojärjestys 8.11.1991/1055 v. 1993.)

Kirkossa kastaminen on saanut jälleen enemmän suosiota, mikä saattaa johtua kristillisen uskon yhteisöllisen luonteen paremmasta tiedostamisesta. Kastepaikkaan sisältyy tietenkin myös teologiaa: lapsi liitetään kasteessa kirkkoon eikä kotiin. Kaste on seurakunnan sakramentti, eikä vain oma perhejuhla, ja siksi kirkko nähdään luonnollisena kastepaikkana. (Lempiäinen 2004, 34–37.)

3.2 Kasteeseen kietoutunut symboliikka

Kasteeseen kätkeytyy paljon erilaista symboliikkaa, jolla on tärkeä merkitys. Symboliikkaa ovat niin kastepuku kuin kastekynttiläkin. Symboliikka sisältää merkityksiä, joita voi ilmentää vertauskuvien kautta. Vertauskuvilla halutaan tuoda esille konkreettista näkyvää, mutta myös kasteessa läsnä olevaa hengellistä ulottuvuutta. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a. e.)

Kotona kastettaessa rakennetaan pieni alttari, joka voi olla tavallinen pöytä, joka peitetään valkoisella liinalla. Alttari ilmentää Jumalan läsnäoloa sekä on Juma-

lan kohtaamispaikka. Kastepöytä on kauneimmillaan juhlavana mutta samaan aikaan koruttomana. Kastepöytää koristaa kotona valkea pöytäliina, kastemalja, Raamattu sekä kynttilä. Palava kynttilä kastepöydällä kuvastaa Kristuksen läsnäoloa ja rukousta. Lisäksi kastepöydällä on hyvä olla pieni valkea liina lapsen pään kuivaamiseen. Monesti kastepöydillä ja alttareilla näkee myös kauniita kukkasia, jotka muistuttavat Jumalan valtavasta luomistyöstä. (Repo 2003, 17; Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a. e.)

Heti kasteen ja siunauksen jälkeen pappi sytyttää kastekynttilän ja ojentaa kynttilän lapsen vanhemmille. Samalla pappi lausuu Johanneksen evankeliumissa olevin sanoin

Jeesus sanoo: Minä olen maailman valo. Se, joka minua seuraa, ei kulje pimeässä, vaan hänellä on elämän valo. (Joh. 8:12.)

Kastekynttilä on vertauskuva maailman valosta, Kristuksesta. Nyt kastettu on siirtynyt valoon pimeydestä ja vaeltaa valkeuden lapsena. Kastekynttilä on kastetun lapsen rukouskynttilä, jonka voi sytyttää palamaan aina nimipäivänä, joka on vanha kasteen muistamisen juhla. Kynttilää voi polttaa myös syntymäpäivinä ja kastepäivänä. Kynttilää ei kuitenkaan ole tarkoitus polttaa loppuun heti, vaan sytyttää kynttilä aina silloin tällöin, milloin kynttilä muistuttaa lasta sekä hänen perhettään kasteesta. Kynttilä kuvastaa myös rukousta sekä suojeluksen pyytämistä Jumalalta. Kynttilää voi polttaa erityisesti silloin kun kuljettavana on pimeämpi taival elämässä. Silloin kastekynttilä on oma rukouskynttilä, joka muistuttaa siitä, että Taivaallinen Isä pitää huolta aivan kaikista lapsistaan. Kastekynttilä on erityinen myös lapsen päästessä ripille, sillä kaste ja konfirmaatio kuuluvat yhteen. (Repo 2003, 17; Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a. e.)

Varhaiskirkossa kastettavat riisuutuivat vanhoista vaatteistaan ja he saivat valkoiset puvut symboloimaan uutta elämää. Valkoinen väri on ilon, puhtauden kirkkauden, viattomuuden sekä kiitoksen väri, mikä näkyy kastepuvun lisäksi myös kastetilaisuuden liturgisena värinä. Kastepuku on edelleen valkoinen, ja se on merkinä siitä, että ihminen syntyy kasteen kautta Jumalan lapseksi. Valkoinen kastepuku kuvaa myös Kristuksen puhtautta sekä valossa kulkemista. Kastepuku muistuttaa siitä kasteen velvoituksesta, että lapsi vaeltaa valossa ja

valkeudessa Jumalan lapsena. Lisäksi se symboloi Jumalan pyhyyttä sekä Kristuksen läheisyyttä. Kastemekon pitkä helma kuvastaa sitä, että armo on ihmistä suurempi. (Repo 2003, 18; Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a. e.)

Te kaikki olette Jumalan lapsia, kun uskotte Kristukseen Jeesukseen. Kaikki te, jotka olette Kristukseen kastettuja, olette pukeneet Kristuksen yllenne. (Gal. 3:26–27.)

Monien perheiden kastepuku on saattanut kulkea suvussa perintönä sukupolvelta toiselle, jolloin kastemekon helmaan on saatettu kirjailla kastettujen lasten nimet. Näin kaste liittyy uuden perheenjäsenen sekä sukuun että suvussa kulkeviin perinteisiin. Tarvittaessa oman kastemekon puuttuessa kastemekon saa myös seurakunnalta lainaan.

Kasteen yhteydessä annettavalla nimellä sekä sen lausumisella on valtava symbolinen arvo, joka on osa kasteen sanomaa. Suomessa lapselle voidaan antaa korkeintaan kolme etunimeä. Kasteessa Jumala kutsuu lapsen nimeltä omakseen. (Repo 2003, 26; Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a. e.)

Älä pelkää... Minä olen sinut nimeltä kutsunut, sinä olet minun. (Jes. 43:1.)

Annettu nimi kertoo lapsen ainutlaatuisuudesta: lapsi on oma arvokas persoonansa, jolla on henkilökohtainen suhde Jumalaan. Lapsi on saanut henkilökohtaisen Taivaan Isän lahjan, kasteen. Kasteessa lapsen otsaan sekä rintaan tehdään ristinmerkki kolmella yhteen liitettyllä sormella, jotka kuvastavat kolminaisuutta; Isää, Poikaa ja Pyhää Henkeä. Ristinmerkillä lapselle toivotetaan siunausta. (Repo 2003, 26; Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a. e.)

3.3 Kummius ennen ja nykyään

Suomessa on noin pari miljoonaa kastekummiä, jotka ovat melko vähän huomioitu, mutta sitäkin tärkeämpi tukiverkko lapsille ja nuorille. Tämä määrä muodostuu, kun jokaiselle kirkkoon kuuluvalla lapsella lasketaan kaksi kummiä ja lapseksi huomioidaan tässä kaikki alle 17-vuotiaat. Monella lapsella on kuitenkin

kin enemmän kuin kaksi kummiä, joten todellinen määrä lienee parin miljoonan paikkeilla. (Sihvola & Kukkamaa 2003, 33–34.)

Kummiudella on vahva asema kristillisen kirkon historiassa, ja tiivis yhteys kasteen sakramenttiin on säilynyt. Kuitenkin aika ajoin sitä on kritisoitu, ja jopa esitetty kummiudesta luopumista. Kummiuden teologista perustaa on pyritty selvittämään jo varhaisella keskiajalla, mutta yksiselitteistä teologista vastausta ongelmaan ei vielä kukaan ole löytänyt. Kummi-instituutio on kuitenkin vakiinnuttanut paikkansa kaikkialla kristikunnassa lähes samoihin aikoihin 200–300-luvuilla. Sitä on vuosisatojen aikana muokannut monenlaiset tekijät, joita kirkollinen traditio on pyrkinyt selittämään teologisin argumentein, mutta suurin tekijä on kuitenkin ollut kristikansan omat intressit ja näkemykset. (Kirkkohallitus 2004, 3-4.)

Kummijärjestelmä on lähtöisin jo toiselta vuosisadalta, jolloin Justinus Marttyyri puhui henkilöistä, joiden tuli kertoa kasteen toimittajille mitä he kastettavasta tiesivät. Aikuiskasteissa kummin tuli alkujaan ottaa selvää miksi kastettava halusi kasteen, ja oliko tällä edellytyksiä ottaa kaste vastaan. Tämän jälkeen kummi ohjasi kasteoppilaan sisälle seurakunnan elämään ja uskoon havainnoiden tämän edistymistä. Kummi oli usein kasteelle pyrkivän tuntema henkilö, mutta vaihtoehtoisesti kummi saattoi olla myös joku muu seurakunnan jäsen. Aikuiskasteissa kummin tehtävät päättyivät kastetoimitukseen, mutta lapsikasteissa tilanne oli toinen. Kummien tehtävät kastetoimituksissa lisääntyivät, mutta kummin tehtävä alkoi varsinaisesti vasta kasteen jälkeen. Heidän odotettiin huolehtivan lapsen kristillisestä elämästä ja uskosta, näin ollen kirkko siirsi osaltaan palan opetusvelvollisuudestaan kummeille. Kaste yhdisti kummin ja kastettavan ja tästä syystä heille ajateltiin syntyvän hengellinen sukulaisuussuhde, josta tuli kyseisenä aikana myös avioeste. (Lempiäinen 2004, 43–44.)

Lapsikasteissa usein vanhemmat toimivat kastettavan kummeina 300-luvun lopulle saakka. Kasteessa seurakunta Jumalan perheenä ottaa kastettavan yhteyteensä, mikä johti siihen, että kummeiksi alettiin nimetä joku muu kuin oma vanhempi, sillä näin ollen suhde Jumalan perheeseen kasteen kautta koettiin selkeämpänä. Vuonna 813 omien vanhempien oleminen lapsen kummeina kiellettiin kokonaan. Varhaisissa vaiheissa ei kummien määrää ollut määritelty,

mutta tapana usein oli nimetä lapselle sekä mies- että naiskummi. Suomessa 1600-luvun kastettujen luetteloista käy ilmi, että kummeja on tavallisimmin ollut kuudesta kahdeksaan. Näihin aikoihin kummeiksi pyydettiin mielellään ylem-
pissäytyisiä parempien kummilahjojen toivossa, jolloin kummiuden alkuperäinen
hengellinen merkitys alkoi latistua. (Lempiäinen 2004, 45–46.)

Kirkko on aikanaan asettanut kummeille tiettyjä kriteerejä, jotta he kykenevät
kummiuden edellyttämään kasvatustehtävään. Ensisijaisesti kummien tuli olla
seurakunnan jäseniä. Kummeilta vaadittiin myös nuhteetonta elämäntapaa, sillä
jos itse ei elä kristillisesti, ei voi myöskään toisia ohjata kristilliseen elämään.
Keskiajalla kummin tuli osata kristillisen uskon pääkohtia, kuten uskontunnus-
tus, Isä Meidän ja Ave Maria. Kummien valintaan vaikutti suurelta osin vanhem-
pien halu saada lapselle kummeiksi lähisukulaisia tai tuttavita. 1700-luvulla rippi-
koulun vakiintuminen helpotti kristinopin perusteiden tarkkailua. Tässä vaihees-
sa rippikoulun käyminen riitti osoittamaan tarvittavat taidot, kristillisen elämänta-
van valvonta sen sijaan hankaloitui. Kirkkolaissa vuonna 1869 edellytettiin
kummien olevan evankelis-luterilaisen kirkon jäseniä, ehtoollisella käyneitä eli
rippikoulun ja konfirmaation suorittaneita sekä nuhteettoman elämäntavan
omaavia. (Lempiäinen 2004, 46–47.)

3.4 Edellytyksiä kummiudelle

Vanhemmat valitsevat lapselleen kummit usein lähisukulaisista tai tuttavista.
Kummiksi kutsuminen koetaan usein kunniatehtäväksi ja luottamuksen osoituk-
seksi, josta on vaikea kieltäytyä. (Toivanen 2001, 16.) Evankelis-luterilainen
kirkko edellyttää kummeilta nykyään konfirmaatiota ja evankelis-luterilaista us-
koa tunnustavan kirkon jäsenyyttä (Kirkkojärjestys 2:16). Vielä vuonna 1963
kirkkojärjestyksessä mainittiin elämän nuhteettomuus, mutta nykyään se on
jäänyt pois (Lempiäinen 2004, 47).

Lapselle tulee valita vähintään kaksi evankelis-luterilaista uskoa tunnustavaa
kummiä. Näiden lisäksi voi lapselle nimetä kummiksi johonkin toiseen evanke-
lis-luterilaisen kirkon toimittaman kasteen hyväksyvään kristilliseen kirkkoon tai

uskonnolliseen yhdyskuntaan kuuluvan. (Kirkkojärjestys 2:16.) Suomen ortodoksinen kirkkokunta, Suomen Metodistikirkko, Yksityinen Kreikkalaiskatolinen Kirkollinen Yhdyskunta Viipurissa, Katolinen Kirkko Suomessa sekä Suomen anglikaaninen kirkko ovat sellaisia, joista voi kahden luterilaisen kummin lisäksi valita lapselle kummin. Katolinen kirkko ei kuitenkaan pidä suotavana kummina olemista toisessa kirkossa. (Lempiäinen 2004, 48.) Eritystapauksissa kastavan seurakunnan kirkkoherra voi tehdä päätöksen, että lapselle riittää myös yksi konfirmoitu evankelis-luterilaisen kirkon jäsen kummiksi (Kirkkojärjestys 2:16). Tämä käytäntö on kuitenkin uusi ja astunut voimaan vasta elokuussa 2010. Muutoksen avulla halutaan helpottaa kirkkoon liittymistä sellaisissa tapauksissa, jossa kahden kummin löytäminen on todella hankalaa. Esimerkiksi maahanmuuttajaperheillä ei välttämättä ole juurikaan luterilaisia läheisiä. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2010.) Seurakunta valtuuttaa vanhempien valitsemat kummit tehtävänsä, jonka vuoksi on tärkeää, että kummi on kirkon täysi-valtainen jäsen, joka pystyy toimimaan kasteen todistajana sekä avustamaan kastejuhlassa. Myös sitoutuminen lapsen kristilliseen kasvatukseen on luontevampaa seurakuntaan kuuluvalta kummilta. Kaikki kummit ovat myös tasa-arvoisia keskenään, vaikka vanhojen kansanperinteiden mukaisesti sylikummin merkitys olisi suurempi kuin muiden. (Kirkkohallitus 2004, 35.)

Piispainkokous päätti vuonna 1984, että poikkeustilanteissa kummeja voi nimenä lapselle myös kasteen jälkeen yhden tai useamman. Tällaisia poikkeustilanteita ovat lähinnä adoptio tai kun ulkomailla kastetulla lapsella ei ole lainkaan kummeja. (Lempiäinen 2004, 47.) Kummien lisääminen on mahdollista myös jos kummin tehtävät eivät millään tule hoidetuksi esimerkiksi vaikean sairauden tai ulkomaille muuton takia. (Kirkkohallitus 2004, 30.) Lopullisen päätöksen kummien lisäämisestä tekee lapsen seurakunnan kirkkoherra vanhempien esityksestä, ja kummien lisääminen merkitään kirkonkirjoihin lapsen kastavassa seurakunnassa tai siinä seurakunnassa, jossa lapsi on liitetty kirkkoon. Kummeja voidaan lisätä lapselle kasteen jälkeen enintään kaksi. (Kirkkojärjestys 2:16.) Kummeja ei voi lisätä yli 12-vuotiaalle lapselle jos hän ei sitä itse tahdo, myöskään täysi-ikäiselle ei enää voi nimetä uusia kummeja (Pienelle parasta i.a. b).

Nykypäivänä lasten ja kummien välit saattavat usein katketa esimerkiksi kummien tai lapsen omien vanhempien erotessa, tällöin usein etäännyttään ja syntyy ristiriitoja. Tällaisissa tilanteissa lapsi voi saada uuden mahdollisuuden luotettavaan ja turvalliseen aikuisystävään, kun kummeja voi lisätä myöhemmin. (Sihvola & Kukkamaa 2003, 38–39.) Kummin valintaan on syytä kiinnittää erityistä huomiota, sillä kumminvalinta on lopullinen. Kummisuhde on pysyvä, eikä kummeja voi vaihtaa tai kummiksi kutsutulta tätä tehtävää pois ottaa enää kastetilaisuuden jälkeen. (Kinnunen 2005.)

1600-luvun suomalaisissa lähteissä kummeille määritellään neljä päätehtävää:

- 1 Todistaa kastettavan uskosta ja vastata kastetilaisuudessa lapselle tehtäviin kysymyksiin hänen puolestaan.
- 2 Todistaa tarvittaessa, että kaste on oikein toimitettu.
- 3 Kasvattaa lasta vanhempien apuna tai sijasta sekä huolehtia siitä, että hän oppii kristillisen uskon sisällön ja sen sisältämät velvoitteet ja täyttää kastelupaukset.
- 4 Rukoilla kastettavan puolesta.

Nämä perustehtävät ovat edelleen lähes samankaltaiset, vain ensimmäinen osa on 1800-luvun käsikirjauudistuksen myötä jäänyt pois. (Lempiäinen 2004, 44.) Tällä hetkellä kummien perustehtäväksi mainitaan kirkkojärjestyksessä tukea vanhempia ja huoltajia lapsen kristillisessä kasvatuksessa sekä kirkon tunnustuksen mukaisen opetuksen antamisessa (Kirkkojärjestys 3:1).

Kummin koetaan olevan kokeneempina hyvä tuki ja esikuva vielä kokemattomalle lapselle (Pienelle parasta i.a. a). Vanhemmat valitsevat usein lapsensa kummeiksi itselleen läheisiä ja tärkeitä henkilöitä. Etenkin lapsen ollessa pieni, kummissuhteessa korostuu kummin ja lapsen vanhempien kanssakäyminen, sillä kummius on osa vanhempien sosiaalista verkostoa. Näin ollen lapsen ja kummin välinen suhde toimii ja kehittyy, jos kummin ja lapsen vanhempien väliset suhteet ovat kunnossa. Tässä on kuitenkin vaarana, että kummin ja vanhempien välinen ystävyysuhde muuttuu yksipuoliseksi kummissuhteeksi, joka koetaan ennemminkin velvoitteena. Jos vanhempien ensisijaisena tarkoituksena on hyötyä kummista, ei vastavuoroisuutta kummissuhteessa synny. (Kirkkohallitus 2004, 26.)

Kummit kokevat läheisen suhteen luomisen lapsen kanssa olevan tärkeintä. Kummilapsen taloudellista tukemista ei pidetä tärkeänä osana kummin tehtäviä, vaan ennemminkin aika ja yhteydenpito kummilapsen kanssa nähdään oleellisena osana kummiutta. (Kirkkohallitus 2004, 26.) Kummin muodostaessa läheisen suhteen yhdessä kummilapsen kanssa, löytää hän myös helpommin itselleen sopivat tehtävät, joilla tukea perhettä ja ohjata lapsen kristillistä kasvatusta. Suuria tekoja ei nykypäivänä tarvita tai odotetakaan. Parhaimpien lapsuusmuistojen on todettu syntyvän kiireettömistä hetkistä yhdessä aikuisen kanssa, joita myös kummi voi luoda antamalla omaa aikaansa kummilapselle. Kummin tehtävänä on myös tukea lapsen vanhempia, mikä onnistuu olemalla saatavilla tarpeen vaatiessa. (Sihvola & Kukkamaa 2003, 48–49.)

Kummin tehtävät mukautuvat lapsen kasvaessa. Pienen lapsen kanssa suhteen luominen on vielä paljon kiinni vanhemmista, ja monesti kummi auttaa lapsen hoidossa ja tukee vanhempia heidän kasvatustyössään. Lapsen varttuessa kummi voi alkaa luomaan henkilökohtaisempaa suhdetta kummilapseensa viettämällä enemmän kahdenkeskistä aikaa yhdessä lapsen kanssa ja olemalla yhteydessä suoraan kummilapseen. Tämä antaa myös lapselle paljon, kun hän huomaan jonkun aikuisen olevan kiinnostunut juuri hänestä. Kummi on lapsen elämässä yhtäläillä auktoriteetti kuin lapsen vanhemmat, tämä velvoittaa kummiä totuudellisuuteen ja rehellisyyteen. Aito kiinnostus kummilasta ja hänen elämää kohtaan ovat suuressa roolissa, sillä se pienentää etäisyyttä aikuisen ja lapsen välillä, ja kummissuhteeseen syntyy näin ollen luonnostaan tuttuutta. Toisinaan kummin on hyvä myös osata laskeutua lapsen tasolle, jossa yksinkertaisuus voittaa monimutkaisuuden ja aitous epäaitouden. Näin kummi voi nähdä ja ymmärtää asioita lapsen kannalta. (Sihvola & Kukkamaa 2003, 43–44.)

Kummi pääsee seuraamaan lapsen kehitystä nuoreksi ja aikuiseksi, ja olemaan mukana matkalla elämänviisauden oppaana ja henkisen pääoman antajana. Kummin kanssa voi olla helpompi keskustella aroistakin asioista, sillä kummi on turvallinen aikuinen. Tällaiset keskustelut vaativat kuitenkin avoimen ja toimivan kummissuhteen. Kummin on helppo myös kannustaa lasta ja opettaa häntä kulkemaan oikeaa polkua elämässä. Hyvä kummissuhde on kuitenkin aina kaksisuuntainen ja näin ollen on tärkeää, että myös kummilapsi osoittaa kiinnostus-

ta ja muistamista kummiaan kohtaan. Kummisuhteen ollessa tuttu ja luotettava, on pienenkin lapsen helpompi olla itse aloitteentekijä. (Sihvola & Kukkamaa 2003, 45–47.) Kummi on lapsen elämässä tärkeä ja turvallinen aikuinen, tuki ja ystävä, jonka huolenpito lapsesta sekä ystävyys tuovat ilmi kristittyinä elämisen periaatetta ja lähimmäisenrakkautta (Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a. c).

3.5 Kristillinen kasvatus

Kristilliselle kasvatukselle ei ole selkeää yksiselitteistä määritelmää, sillä käsitettä käytetään eri yhteyksissä eri tavoin (Muhonen & Tirri 2008, 64). Kristillinen kasvatus voidaan nähdä kristillisen perinteen siirtämisenä sukupolvelta toiselle. Se voidaan nähdä myös uskontokasvatukseksi, joka kasvattaa kristilliseen uskoon, tai kristillistä oppimista aikaansaavaksi kasvatukseksi. Usko on kuitenkin Jumalan lahja, jota ei kristillisen ajattelun mukaan kuitenkaan voida kasvatuksella synnyttää. (Muhonen & Tirri 2008, 67).

Kristillisen kasvatuksen katsotaan pohjautuvan kristilliseen ihmiskäsitykseen. Kyse on pitkälti suhteesta Jumalaan ja ihmisen vastuullisuudesta tekojensa puolesta niin itselleen, toisilleen ja Jumalalle. Käsitteet oikean ja väärän perusteista kuuluu myös kristilliseen kasvatukseen, sillä ne ovat johdettavissa Jumalan ilmoituksesta. (Räsänen 2008, 287–288).

Kristillinen kasvatus nähdään monesti nykypäivänä haasteena, sillä moni vanhempi ajattelee, että on lapselle parasta jos hän saa aikanaan itse valita mihin uskoo. Lapsen perusturvallisuus ja arvomaailma luodaan kuitenkin jo varhaislapsuudessa. Tähän liittyy myös uskon siirtäminen vanhemmilta lapsille. Asiaa voisi verrata jopa siihen, että lapsi saisi aikanaan päättää myös kielen jota käyttää, ja jättää hänet lapsena ilman äidinkieltä. Vanhemmilla on kasvatuksellinen vastuu siirtää elämän perusasioita, kuten uskoa ja luottamusta lapselleen. Lapsi saa tästä vakaan pohjan elämälleen, minkä avulla on helpompi kohdata uusia asioita. (Pienelle parasta i.a. c.) Jokaisen ihmisen elämää ohjaavat tietynlaiset arvot. Itsensä ja elämänsä kunnioittaminen, luottamus Jumalaan, lähimmäisen-

rakkaus sekä huolehtiminen luomakunnasta ovat osa kristillistä arvomaailmaa sekä – kasvatusta. Kristillinen kasvatusta voi siis toteutua hyvinkin arkisissa asioissa, kuten hyvinä tapoina, iltarukouksena, puhtaina vaatteina sekä terveellisenä ruokana. (Pienelle parasta i.a. d.)

Pieni lapsi oppii nopeasti vanhemmiltaan seuraamalla sekä jakamalla maailmansa heidän kanssaan. Näin on myös uskonelämän kanssa. Lapsi, jonka kotona uskonto on läsnä ja vanhemmille selkeä asia, on se sitä myös lapselle. Lapsissa on jo pienenä valmiina hengellisen elämän siemen, mutta se vaatii kuitenkin hoitoa ja huolenpitoa kasvaakseen, ja elinympäristön ollessa uskolle suotuisa, pääsee siemen puhkeamaan kukkaan. Alle kouluikäiselle lapselle riittää usein, että hänen elämässään on edes yksi aikuinen, joka johdattaa häntä uskonelämään. Vanhempien lisäksi tällaisia tärkeitä aikuisia voivat olla kummit, isovanhemmat, kerhonohjaaja tai vaikka pyhäkoulunopettaja. (Kinnunen 1996, 14.)

Lapsen ensimmäisten vuosien koetaan olevan tärkeitä hänen tulevan uskonnollisuuden kannalta (Pruuki 2010, 224). Lapsen uskonnollinen kehitys ja Jumalakuva muodostuminen perustuvat pitkälti varhaislapsuuden tunnekokemuksiin. Lapsi tarvitsee ensin kokemuksia inhimillisestä rakkaudesta, jotta voi myöhemmin ymmärtää Jumalan rakkautta. Lapsen käsitys Jumalasta perustuu enemmän kokemuksiin kuin tiedollisiin opetuksiin. (Kinnunen 2011, 22.)

Kahden ensimmäisen ikävuoden aikana hellyys, johdonmukaisuus ja järjestyksen ilmapiiri vaikuttavat lapsen luottamuksen ja epäluottamuksen tunteiden syntyyn suhteessa vanhempiin. Ne tulevat esiin anteeksiantamuksessa, keskinäisessä rakkaudessa sekä jaetussa ilossa. Tähän liittyen syntyy myös perusta uskon ja toivon kehittymiselle uskonnollisessakin mielessä. Pohja uskonnolliselle kehitykselle luodaan hyväksynnällä ja erilaisuuden ymmärtämisellä. (Kinnunen 1996, 16.)

Lähimmäisenrakkaus on suuri osa kristillistä kasvatusta. Lapsen läheiset ihmissuhteet luovat sisällön käsitteille rakkaus, huolenpito, turvallisuus ja lohdutus. Lapsi kokee Jumalan hyvyyden isän tai äidin lämpöisenä kosketuksena ja tur-

vallisenä sylinä. Lapsi muodostaa turvallisen yhteyden vanhempiinsa rakastavassa ja lapsen tarpeet huomioivassa hoidossa. Vanhemman sylissä luodaan mahdollisuudet hyvälle kasvatukselle. Rakkaus ja huolenpito lasta kohtaan välittävät tälle myös osan vanhempien arvomaailmaa. (Kinnunen 2011, 22, 43.) Lapsen ensimmäisinä vuosina hyvän jumalasuhteen rakentumisen pohjana on luottamus vanhempiin ja elämään (Pruuki 2010, 224).

Kristilliseen kasvatukseen kuuluu myös oikean ja väärän erottaminen, ja sitä kautta anteeksiantaminen ja anteeksisaaminen. Lapselle merkityksellistä on, se kun aikuinen myöntää virheensä ja pyytää niitä anteeksi. Anteeksipyytämisen tulee olla yksilöityä ja lapsen tulee tietää mitä pyytää anteeksi. Lapset ottavat mallia vanhemmistaan myös tässä asiassa. Nähdessään vanhempien katuvan tekoaan ja pahoittelevan, lapset oppivat katumisen olevan oleellista anteeksipyytämässä, pelkät kauniit sanat eivät siis riitä. Lastenkin pyytäessä anteeksi on vanhempien hyvä tarkentaa ja varmistaa, että lapsi ymmärtää mitä pyytää anteeksi. Anteeksipyytämällä pyritään aina sopuun, minkä vuoksi on tärkeää opettaa lapselle myös anteeksiantoa, ja sanoa hänelle selkeästi ”saat anteeksi”. (Kinnunen 2011, 71–72.)

Väärin tehdessä rikomme samalla myös Jumalaa kohtaan. Lapsen on vielä vaikea ymmärtää synnin käsitettä, mutta hiljalleen hän oppii, että tehdessään väärin toista kohtaan, hän tulee samalla tehneeksi syntiä Jumalaa vastaan. Lapselle on kuitenkin hyvä tehdä selväksi, että myös tekemättömät tehtävät sekä laiminlyönnit toisia ihmisiä ja Jumalaa kohtaan ovat syntiä. Tärkeää etenkin lasten kanssa on käydä tapahtumat huolella läpi, jotta hän ymmärtää mitä on tehnyt väärin ja miksi se on väärin. Lapsen pyytäessä anteeksi tulee hänen myös saada anteeksi virheensä ja kokea vapautuneensa syyllisyydestä niin inhimillisesti kuin myös Jumalan edessä. On tärkeää opettaa lapselle, että pyytäessä syntejään anteeksi Jumalalta, Hän pyyhkii rikkomuksemme pois eikä muista syntejämme. Sitä merkitsee armo ja armahdus. (Kinnunen 2011, 72, 75.)

Rukoileminen lapsen puolesta on hyvä aloittaa jo varhaisessa vaiheessa. Jo hyvinkin pieni lapsi oppii tuntemaan samat äänet ja tunneilmapiirin, joka vanhemman rukoillessa välittyy. Vähitellen Jeesuksen ja Jumalan nimi tulee tutuksi

lapselle, ja hän oppii yhdistämään ne turvalliseen ja levolliseen tunteeseen. Vanhemman ja lapsen yhteinen rauhallinen iltahetki on hyvä mahdollisuus myönteisen tunnelman luomiselle. Lapsen oppiessa puhumaan, hän alkaa toistella vanhemman mukana tuttua iltarukousta. Hiljalleen lasta voi johdatella omaan henkilökohtaiseen rukouselämään, jolloin hän voi rukoilla omin sanoin Jumalan kanssa. (Kinnunen 2011, 53.)

Lasten rukoukset sisältävät usein paljon pyyntöjä ja toiveita. Hän saattaa pettyä siihen, ettei Jumala vastaakaan heti hänen toivomallaan tavalla. Jumalan olemassaoloa lapsi ei kuitenkaan epäile, vaikkeivät hänen rukouksiensa toiveet aina toteutuisikaan. Jumala kuulee kaikki rukoukset ja Hänellä on niihin kolmenlaisia vastauksia; kyllä, ei ja odota. Lapselle tämä on hyvä opettaa, jotta luottamus Jumalaan säilyy. (Kinnunen 2011, 57.)

3.6 Kirkon varhaiskasvatus

Kirkon varhaiskasvatuksella tarkoitetaan pääsääntöisesti alle kouluikäisten sekä heidän perheiden parissa tehtävää uskosta ja siihen liittyvistä arvoista nousevaa kasvatuksellista vuorovaikutusta. Kirkon varhaiskasvatuksessa korostuu lapsilähtöisyys, perheen arvostaminen sekä uskon tradition jakaminen. Lapsella on oikeus leikkiin ja lapsena oloon. Kirkko pitääkin lapsuutta erityisen tärkeänä elämänvaiheena. Kasvatuskumppanuus kuuluu oleellisena osana myös kirkon varhaiskasvatukseen. Seurakunta tukee vanhempia sekä kummeja lapsen kristillisessä kasvatuksessa, ja näin ollen kasvatuskumppanuus seurakunnassa on myös kastekumppanuutta. Seurakunta ja perhe pyrkivät kastekumppanuussuhteessa keskenään vuorovaikutukseen sekä läsnäoloon. Kirkon varhaiskasvatus on avointa kaikille, ja tällainen kasvatuskumppanuus tuokin lapselle laajemman ja kokonaisvaltaisemman ymmärryksen kristillisestä elämästä sekä kasvatuksesta erilaisissa kasvuympäristöissä. (Kirkkohallitus 2008, 9.)

Kirkossa tapahtuva varhaiskasvatus toteutuu erilaisissa muodoissa seurakunnista riippuen. Tarjolla on muun muassa päiväkerhoja, jumalanpalveluksia, pyhäkouluja, perhekerhoja, yhteydenpitoa koteihin, yhteistyö kunnan toimijoiden

kanssa sekä leiri- ja retkitoimintaa. Työntekijöiden kristillinen arvomaailma sekä kasvatustajatus ovat koko ajan esillä kirkon varhaiskasvatuksessa. (Kirkkohallitus 2008, 10.) Kirkon varhaiskasvatus perustuu kaste- ja lähetyskäskyyn sekä lasten evankeliumiin.

13 Jeesuksen luo tuotiin lapsia, jotta hän koskisi heihin. Opetuslapset moittivat tuojia, 14 mutta sen huomattessaan Jeesus närkeä ja sanoi heille: "Sallikaa lasten tulla minun luokseni, älkää estäkö heitä. Heidän kaltaistensa on Jumalan valtakunta. 15 Totisesti: joka ei ota Jumalan valtakuntaa vastaan niin kuin lapsi, hän ei sinne pääse." 16 Hän otti lapset syliinsä, pani kätensä heidän päälleen ja siunasi heitä. (Mark.10:13–16.)

Lasta ja nuorta arvostetaan ja kunnioitetaan omana itsenään, sillä hän on Jumalan luoma kallisarvoinen ihme (Kirkkohallitus 2008, 10).

Lapsen hengellisyys ja sen herkkyydet syntyvät hiljalleen arkielämän tilanteissa ja eri kasvuympäristöissä. Siihen kuuluu olennaisena osana lapsen tapa kohdata Jumala arjen keskellä. Hengellisyydelle herkistäviä tapahtumia voi olla vaikkapa riemu, pelko, Pyhät hetket tai kokemukset. Lapsen hengellisyyden puhkeamista voi edistää myös osallistuminen jumalanpalvelukseen, rukous, laulaminen tai leikkiminen. Elämyksellisyyden rinnalla lapsi tarvitsee kuitenkin myös tietoa ja kokemuksia, jotka yhdessä rakentavat lapsen kristillistä identiteettiä. (Kirkkohallitus 2008, 12.)

3.7 Hyvän kasvatuksen lähtökohdat

Veli-Matti Värri on kirjoittanut kasvatustilosophisen väitöskirjan vanhemmuuden näkökulmasta. Teoksessa "Hyvä kasvatus – kasvatus hyvään", Veli-Matti Värri etsii vastausta kysymykseen: mitä on hyvä kasvatus? Tässä työmme teoreettisessa lähtökohdassa käsittelemme väitöskirjasta poimimiamme lähtökohtia hyvään kasvatukseen.

Kasvatuksen lähtökohtana on Platonin esittämä Menonin paradoksi, jonka lopputuloksen voi tiivistää siten, että kasvattajalla täytyy olla näkemys hyvästä elämästä, vaikkei hän tiedäkään, mitä hyvä varsinaisesti on. Kasvatuksen käsite

on vahvasti sidoksissa hyvän elämän ihanteeseen. Kasvatusta ei voida määrittellä ilman, että viitattaisi edes jollain tapaa arvoihin tai hyvään, jota on pyrittävä tekemään kasvatettavan parhaaksi. Menonin paradoksi on tietämisen sekä tietämättömyyden paradoksi, joka on kasvatuksen tärkein ongelma pysyvästi. Tämä paradoksi kuitenkin kuuluu kasvatuksen olemukseen. (Värri 2004, 26–27.)

Kasvatusajattelun lähtökohtia, kasvatuksen ehtoja sekä kasvun kriteerejä ovat ymmärrys siitä, että kasvatusuhde kehittyy maailmassa, missä yhteiskunta, yhteisö sekä luonto ovat läsnä. Maailmasuhde on väistämättä mukana kasvatuksessa. Kasvatussuhteessa kohtaavat sekä kasvattajan että kasvatettavan maailmasuhteet. Kasvattaja on etenkin kasvatussuhteen alussa ensisijainen ja tärkein maailmankantaja kasvatettavalleen. Kasvatus on jonkin arvokkaana pidetyn välittämistä kasvatettavalle. Kasvatuksen keskeisenä tehtävänä on yhteiseen maailmaan orientointi. Jos kasvatuksessa noudatetaan hyvän elämän sekä itseksi tulemisen ideaaleja, kasvatus on eettisesti perusteltua. Ideaalit voivat toteutua ainoastaan kasvatussuhteessa, joka on dialoginen. Dialogisuuden vastaista on funktionaalisten päämäärien tavoittelu sekä autoritaarinen kasvatustapa. Ainoastaan sellaiset kasvatusmenetelmät ovat luvallisia, mitkä sallivat kasvatettavan omaehtoisen sekä tiedostavan toiminnan. Dialoginen kasvattaja on maailmasuhteen tulkki sekä kasvun auttaja, joka huomio kasvatettavan näkökulman omissa kasvatustavoissaan. (Värri 2004, 13–14; 29.)

Puhuttaessa kasvatuksen eettisyydestä, on oleellista, tapahtuuko kasvatus lasta varten vai kasvatetaanko lasta jotain muuta varten. Voidaan puhua funktionaalisesta kasvatuksesta, jos lasta kasvatetaan jotain muuta varten. Tällöin kasvattajan asenteita sekä tekoja ohjaa ajatusmalli, jossa lapselle ajatellaan tehtävän näin, jotta hänestä tuli esimerkiksi rohkea tai ammatiltaan muusikko. Tällöin lapsella ei ole itseisarvoa, vaan lapsen olemisen merkitys määräytyy sen mukaan, vastaako lapsi kasvattajan toiveisiin ja kuvitelmiin. (Värri 2004, 100–102.) Kasvatuksen päämääränä on luoda lapselle edellytyksiä niin itsetietoisuuden kehittymiselle, kuin vastuun- ja oikeudentunnon heräämiselle (Värri 2004, 26). Dialoginen kasvatus on kasvatusta, jossa vaalitaan hyvän elämän sekä itseyden ideaaleja. Dialoginen kasvatus toteutuu silloin, kun kasvattaja kunnioit-

taa kasvatettavaansa ainutlaatuisena ja arvokkaana persoonana. (Värri 2004, 95.)

Lapsen varhaisessa elämänvaiheessa hänen hyvän elämän ehdot ovat kokonaan hänen vanhempiansa käsissä. Tästä syystä lapsen ainutlaatuisuutta kunnioittava dialoginen asenne on ensiarvoisen tärkeää jo lapsen syntymästä lähtien. Aluksi lapsen hyvä ja hyvä kasvatustoteutus siinä, että lasta hoidetaan hyvin ja rakastaen. Dialogisuus toteutuu oikeanlaisena asennoitumisena, huolena toisesta sekä myötätuntona. Huolehtiminen pienestä sanattomasta lapsesta todistaa loistavasti sen, että dialogisuus ei välttämättä ole kieltä, eikä sen tarvitsekaan toteutua kielellisenä kommunikaationa. Lapsen ja vanhemman välinen yhteys on fyysistä yhteyttä, joka on rakkauden ja hellyyden siivittämää huolenpitoa lapsen hyvinvoinnista sekä lapsen tarpeisiin vastaamista, minkä ansiosta lapselle kehittyy perusluottamus maailmaan. Jo pelkkä elämän ehtojen turvaaminen auttaa lasta orientoitumaan maailmaan. (Värri 2004, 95–111.)

Jo ennen lapsen syntymää jokaiselle vanhemmalle on muodostunut omanlaisensa kasvatuksellinen esiymmärrys, sekä odotushorisontti tulevaa vauvaa kohtaan. Varhaisessa vaiheessa lapsen ääntely, ilmeet ja eleet ovat ainoita viestejä, joita tulkitsemalla vanhemmat voivat ymmärtää sanattoman lapsensa tarpeita. Vanhemmat oppivat kokemuksen kautta, mitä erilaiset viestit tarkoittavat. Vanhemmat voivat tutustua omaan lapseensa ainoastaan hoitamalla ja pitämällä huolta hänestä, sekä elämällä hänen kanssaan. Vanhempien kasvatuksellinen esiymmärrys antaa suuntaa lapseen tutustumiselle. Vanhempien ihmis käsitys, kehityspsykologinen tietämys sekä perinnetieto, eli vanhempien sisäistämät yhteisölliset käsitykset sekä lapsesta että kasvatuksesta, muodostavat vanhempien lapsikäsityksen, heuristisen lähtökohdan kasvatussuhteelle. Vanhempien saadessa kokemusta lapsestaan sekä omista voimavaroista, esiymmärrykseen kuuluvat käsitykset kasvatuksesta konkretisoituvat sekä jäsenyvät uudella tavalla. (Värri 2004, 95–111.)

Hyvän elämän painotus siirtyy kasvatuksellisen kommunikaation laatuun välittömien tarpeiden tyydyttämisestä lapsen kehittyessä ja itsetietoisuuden syntyessä, eli silloin kun lapsella on kyky tunnistaa itsensä minäksi ja toinen ihminen

sinäksi, toiseksi minäksi. Vanhemman ja lapsen välinen perusluottamus on kaikkein tärkein asia lapsen kasvuilmapiirissä. Lapsi oppii jo vauvana luottamaan vanhempiensa läsnäoloon apua tarvitessaan. Myös kehityspsykologisella kiintymyssuhteen laadulla on merkitystä lapsen myöhempään elämään, sillä luottamus vanhempaan luodaan juuri silloin. Lapsena saatu perusluottamus on lapsen henkinen voimavara myöhemminkin elämässä. Luottamuksen ansiosta lapsi voi tuntea olemisensa mukavaksi sekä luottamuksen arvoiseksi, mikä on ehtona sille, että lapsi pystyy itsenäistymään ja tulemaan itseksi. Lapsen mahdollisuuksien sekä tulevaisuuden uskon perusehtona on lapsen oma luottamus elämään sekä omiin taitoihin ja kykyihin. Pieni lapsi hakee yhteyttä toisiin ihmisiin jo varhain katseillaan ja eleillään. Lapselle muodostuu tunne turvallisuudesta ja luottamuksesta, kun vanhemmat vastaavan lapsen sanattomiin odotuksiin ajoissa, hellästi ja johdonmukaisesti. (Värri 2004, 95–111.)

Puhuttaessa lapsen orientoimisesta maailmaan, tarkoitetaan lapsen hyvän kasvun turvaamista myös kanssamaailmassa, eli sosiaalisessa todellisuudessa. Perhe ja vanhemmat toimivat pitkään lapsen turvallisena identiteetin perustana ja eräänlaisena suojana. Lapsella on turvallinen olo omassa yhteisössään, perheessä, mutta lapsen täytyy vähitellen suuntautua myös vieraaseen maailmaan. Vaikka lapselle on kehittynyt tietoisuus itsestä, lapsi on vanhemmistaan henkisesti ja fyysisesti riippuvainen vielä pitkään. Tämän vuoksi vanhempi-lapsi –suhteen tärkeinä kasvatustavoitteina ovat lapsen itsenäistyminen sekä vastuuseen kasvaminen. (Värri 2004, 112.)

Lapsen itsenäistymiseen liittyy kaksi päätavoitetta: lapsen odotetaan itsenäistyvän sekä perheestään että kykenevän perheen ulkopuolisessa todellisuudessa itsenäiseen sekä menestykselliseen elämään. Lapsen toivotaan oppivan yhteisön yhteisiä normeja, sääntöjä, arvoja ja tapoja, mutta myös yksilöityvän omaksi persoonakseen. Vanhempien on tärkeä huolehtia lapsen yksilöllisen kasvun lisäksi myös lapsen kulttuuristumisen mahdollisuuksista. Kulttuuristuminen ja oppiminen saavat alkunsa lapsen ruumiillisesta maailmasuhteesta ja kyvystä suuntautua kohti toisia ihmisiä ja maailmaa. Huolehtimalla lapsen menestymismahdollisuuksista, lapselle pyritään turvaamaan mahdollisimman suotuisat valmiudet yhteiskunnalliseen elämään osallistumiseen. (Värri 2004, 112–118.)

Väitöskirjassaan Värri jäsentää kasvatuksen kolmeen eri osioon, joista tärkein on jo paljon esillä ollut välitön kasvatusvastuu eli auttamisvastuu, joka on vanhempien ja lapsen välillä. Kuitenkin kasvatusvastuussa on tietyllä tapaa myös koulu, milloin kyseessä on rooliperustainen suhde, joka perustuu opettajan asiantuntijuuteen, ja on oppilaan ja opettajan välillä oleva suhde. Voidaan puhua myös käskyvaltaisesta suhteesta, joka on näkyvin annetun vallan sekä yksinomaisen sosialisatian muoto. Hyvänä esimerkkinä tästä on armeija, jossa ehdoton käskyvalta nuoria kohtaan on esimies-upseerilla. Kolmijaottelu on tehty siksi, että kasvatusta on monenlaista, ei vain yhdenlaista. Kuitenkaan armeijan kaltainen yksinomainen sosialisatio ei ole millään lailla dialogista, eikä sitä tulisi tällä perusteella kutsua kasvatukseksi. (Värri 2004, 150.)

Vanhemmilla on suurin vastuu lapsiensa hyvinvoinnista ja kasvatuksesta, mutta yhtälailla koulumaailmassa opettajat toimivat vanhempien poissa ollessa kasvattajina, vaikka heidän vastuunsa on rajatumpaa verrattuna vanhempien vastuuseen. Yhtälailla opettajia koskee lapsen parhaan ajatteleminen, eettisyys, jokaisen lapsen ainutlaatuinen kunnioittaminen sekä ylipäättään dialogisen kasvatuksen periaatteet. Dialogisen kasvatuksen periaatteet voidaan nähdä kaikenlaisen hyvän kasvatuksen perusehtoina, tapahtuu kasvatus sitten koulussa tai kotona. Sama pätee myös kummeihin. Värri ei ole nimennyt kummeja lapsen kasvatuksesta vastuussa oleviksi henkilöiksi, mutta on selvää, että myös kummi, turvallinen ja luotettava aikuinen, voi tukea lapsen hyvää kasvatusta dialogisuutta käyttäen. On kummi sitten itse vanhempi tai ei, hänellä on varmasti oma käsityksenä siitä, millaista on hyvä elämä, mikä luo pohjan hyvälle kasvattamiselle.

3.8 Valtakunnallinen varhaiskasvatus – tavoitteena hyvinvoiva lapsi

Lasten parasta ja hyvää kasvatusta halutaan tukea myös perhe-elämän ulkopuolella. Muun muassa tästä syystä kuntien ja kaupunkien varhaiskasvatustyötä ohjataan valtakunnallisella varhaiskasvatussuunnitelmalla. Pohjan varhaiskasvatussuunnitelman perusteille luo valtioneuvoston vuonna 2002 hyväksymät varhaiskasvatuksen valtakunnalliset linjaukset. Linjaukset sisältävät varhaiskas-

vatuksen keskeiset periaatteet, jota yhteiskunta järjestää ja valvoo, sekä kehittämisen erilaiset painotukset. (Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus 2009, 7.)

Varhaiskasvatuksen perusteiden avulla pyritään edistämään koko Suomessa tapahtuvan varhaiskasvatuksen tasa-arvoista ja yhdenvertaista toteuttamista, sekä ohjata varhaiskasvatuksen sisällön kehittämistä. Tavoitteena on lisätä varhaiskasvatustyössä työskentelevien henkilöiden ammatillista tietoisuutta, sekä lisätä vanhempien omaa osallisuutta lapsensa varhaiskasvatuksessa. Lisäksi suunnitelmalla pyritään lisäämään moniammatillista yhteistyötä erilaisten palvelujen välille, millä pystytään tukemaan koko perhettä ennen lapsen oppivelvollisuuden alkua. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet muodostavat yhdessä esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmien kanssa lasten kasvua, hyvinvointia sekä oppimista valtakunnallisesti edistävän kokonaisuuden. On hyvä ymmärtää, että varhaiskasvatussuunnitelman perusteet luovat pohjan, josta keskustellaan ja mitä muokataan ja täsmennetään yhteisesti sovituiksi toimintaperiaatteiksi eri kunnissa ja yksiköissä. Varhaiskasvatussuunnitelmien tekeminen kuntakohtaisesti onärkevin tapa verrattuna valtakunnalliseen muottiin, sillä kuntien koko ja kuntakohtaiset budjetit asettavat rajat sille, minkä sisällä voidaan toimia. Jokaisen perheen etu on se, että varhaiskasvatuspalvelut olisivat järjestetty omassa kotikunnassa parhaiten perheitä palveleviksi. (Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus 2009, 7-8.)

Varhaiskasvatus käsitetään pienten lasten elämässä tapahtuvaksi kasvatukselliseksi vuorovaikutukseksi, jonka tavoitteena on lasten tasapainoinen kasvu, kehitys sekä oppiminen. Jotta tämä voisi toteutua, tarvitaan vanhempien ja kasvatuksen ammattilaisten läheistä yhteistyötä, kasvatuskumppanuutta. Varhaiskasvatus on hoidon, kasvatuksen sekä opetuksen kokonaisuus, joka on suunnitelmallista, tavoitteellista, vuorovaikutteista sekä yhteistä toimintaa, jossa keskeinen merkitys on lapsen omalla leikillä. Tärkeänä varhaiskasvatuksen voimavarana ovat ammattitaitoiset työntekijät. Laadukas varhaiskasvatus onkin monimuotoista yhteistyötä eri tahojen kanssa. Varhaiskasvatuspalveluista keskeisimpiä ovat päiväkotitoiminta, perhepäivähoito sekä erilainen avoin lapsille tarkoitettu toiminta. Näitä tuottavat kunnat, seurakunta, erilaiset järjestöt sekä yksi-

tyiset palveluntuottajat. (Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus 2009, 10–11.)

Varhaiskasvatuksessa on tärkeää vaalia lapsuutta sekä ohjata lasta kasvamisessa ihmisenä. Keskeiset kansainväliset lapsen oikeutta määrittelevät sopimukset luovat arvopohjan suomalaiselle varhaiskasvatukselle. Lapsen oikeuksien yleissopimus tuli vuonna 1991 Suomessa voimaan laintasoisena. Tämän lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen keskeisin arvo on lapsen ihmisarvon kunnioitus. Tärkeää on lasten tasa-arvoinen kohtelu, syrjimisen kieltäminen, lasten edun ajattelemisen sekä mielipiteiden huomioon ottaminen, sekä oikeus elämään ja täysipainoiseen kehittymiseen. Varhaiskasvatuksen keskeiset periaatteet, jotka konkretisoivat lapsen oikeuksia, ovat esimerkiksi lapsen oikeus turvallisiin ihmissuhteisiin, oikeus turvattuun ja terveelliseen kasvuympäristöön, kehittymiseen sekä oppimiseen, oikeus tulla kuulluksi ja ymmärretyksi, oikeus saada tarvitsemaansa erityistä tukea sekä oikeus omaan kulttuuriin, uskontoon ja äidinkieleen. (Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus 2009, 12–13.)

Ensisijaisena ja tärkeimpänä tavoitteena on edistää lasten kokonaisvaltaista hyvinvointia. Tärkeinä päämäärinä ovat henkilökohtaisen hyvinvoinnin edistäminen, toiset huomioon ottavien käyttäytymis- ja toimintatapojen vahvistaminen sekä asteittainen itsenäisyyden lisääminen. Lapsen voidessa hyvin, hänellä on myös mahdollisimman hyvät edellytykset kasvuun, kehittymiseen ja oppimiseen. Hyvä olo näkyy siinä, että lapsi nauttii sekä lasten että kasvattajien yhteisössä tapahtuvasta yhdessäolosta, kokee iloa ja vapautta toimia turvallisessa ja kiireettömässä ilmapiirissä, on kiinnostunut ympäristöstään ja pystyy suuntaamaan energiaansa leikkiin, oppimiseen ja arjen toimintoihin riittävin haastein. (Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus 2009, 13–15.)

Lapsen hyvinvoinnin edistämiseksi lapsen perustarpeista huolehditaan, sekä lapsen toimintakykyä ja terveyttä vaalitaan. Lapsella täytyy olla tunne, että hänet hyväksytään omana itsenään, häntä arvostetaan sekä hän tulee kuulluksi. Tärkeää on myös vahvistaa lapsen tervettä itsetuntoa. Lapsi tulee kohdata arvokkaana persoonana yksilölliset tarpeet huomioon ottaen niin, että lapsi kokee

olevansa tasa-arvoinen riippumatta esimerkiksi hänen kulttuurisesta taustastaan tai sukupuolestaan. Varhaiskasvatuksessa lapsen hyvinvointia edistää mahdollisimman turvalliset ja pysyvät ihmissuhteet. (Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus 2009, 15.)

4 TUTKIMUSYMPÄRISTÖ

4.1 Korso ja Korson seurakunta

Korson suuralueeseen kuuluu yhdeksän eri kaupunginosaa (Kulomäki, Leppäkorpi, Vierumäki, Vallinoja, Matari, Metsola, Mikkola, Jokivarsi ja Nikinmäki) ja ne kattavat Itä-Vantaan pohjoisosan. Korso on aika tavanomainen Vantaan kaupungin osa. Korson halki kulkee junarata, ja Korsoa onkin rakennettu melko kauan radan varren taajamana. Alue oli ensin isopihaista omakotitaloaluetta, mutta 1970-luvulla alettiin rakentaa enemmän kerrostaloja. Tämän hetken asunnoista noin puolet on kerrostaloasuntoja, ja väestöä koko Korson suuralueella on lähes 29 000, mikä näyttäisi väestöennusteen mukaan nousevan. Tiivistä rakentamisesta huolimatta, alueella on mukavat mahdollisuudet myös luonnossa liikkumiseen. Alueen asukkaista noin 9,2 % (2009) on työttömiä. Vieraskielisiä Korson alueella on väestöstä noin 9,2 % (2010). (Vantaan kaupunki i.a.; Vantaan kaupunki 2010, 203.)

Korson seurakunta on yksi Vantaan seurakuntayhtymän seitsemästä seurakunnasta. Vantaan seurakuntiin kuuluu kaikkiaan noin 136 000 jäsentä, joista noin 20 000 kuuluu Korson seurakuntaan. (Vantaan seurakunnat 2011.) Korson seurakunnassa on hengellisiä työntekijöitä 16 sekä sihteeri- ja kiinteistöpuolen työntekijöitä sekä tukityöllistettyjä yhteensä noin yhdeksän. Lisäksi tarpeen mukaan töitä tekevät myös tuntisuntiot. Korson seurakunnassa jokaisella työalatiimillä on oma esimies, joka on vastuussa työalan kehittämisestä sekä esimerkiksi budjetista. Lapsityön tiimin esimies on lapsityönohjaaja. Tiimiin kuuluu hänen lisäksi lapsi- ja perhetyöpappi sekä 10 lastenohjaajaa. (Heikurinen Sanna, henkilökohtainen tiedonanto 18.10.2012.)

4.2 Perhekerhot osana Korson seurakunnan lapsi- ja perhetyötä

Seurakuntien lapsityö on arvokasta työtä, ja hyvin toteutettuna sekä tehtynä lapsityöllä on suuri arvo tulevaisuuden hyvän suomalaisen yhteiskunnan rakentajana, sillä tulevaisuuden voidaan ajatella olevan lapsissa. Lapsityöstä puhut-

taessa voidaan kuitenkin käyttää laaja-alaisempaa käsitettä perhetyö, jossa seurakunnan antama tuki kohdistuu koko perheeseen. Vanhemmat osaavat arvostaa seurakunnan lapsityötä ja vanhempien luottamus on vahva osoitus siitä, että lastenohjaajat tekevät kukin tahoillaan erinomaista työn jälkeä. Huolimatta siitä, että lapsityön historia on lyhyempi verrattuna esimerkiksi seurakunnan rippikoulutyöhön, kirkon lapsityö on saavuttanut tavallisten suomalaisten perheiden arvostuksen. Tilanne voisi olla se, että ainoastaan uskonsa perusteella valikoitunut pienempi joukko perheitä tulisi mukaan seurakunnan perhetyön toimintaan, mutta näin ei kuitenkaan ole. Se on paljon suurempi joukko perheitä, jotka tuovat lapsensa esimerkiksi seurakunnan perhe- tai päiväkerhoihin, ja jakavat niin ilonsa kuin huolensakin seurakunnan työntekijöiden, kuten lastenohjaajien kanssa. (Kantola 2004, 107,115.)

Seurakuntien lapsi- ja perhetyö on seurakuntien omannäköistään toimintaa. Korsossa tämä on erilaista päivä-, iltapäivä-, sekä perhekerhotoimintaa, perheleirejä sekä perhetapahtumia, retkiä, perhemessuja, pyhäkoulutoimintaa sekä vauva- ja lapsimuskareita. Perhekerhot kokoavat Korson alueella asuvia vanhempia ja lapsia yhteen aina neljänä päivänä viikossa. Viikoittain perhekerhoissa käy yli 200 ihmistä. Kestoltaan kerhot ovat 2,5-3 tuntia ja ne ovat maksuttomia eivätkä vaadi ilmoittautumista ennakoon. Perhekerhoissa työskentelee 2-4 lastenohjaajaa toimipisteestä riippuen, ja kerhoissa touhutaan yhdessä vanhempien ja lapsien kanssa monenlaista perheiden toiveiden mukaan. Tämä on esimerkiksi leikkejä, askartelua sekä lauluhetkiä. Lisäksi perhekerhoissa on vapaaehtoinen hartaushetki sekä tarjolla pientä purtavaa kahvin ja teen kera. Vapaaehtoisella tarjoilumaksulla tuetaan Korson seurakunnan lapsityön kummikohdetta, Pietarin katulapsia. (Heikurinen Sanna, henkilökohtainen tiedonanto 17.2.2012.)

4.3 Mannerheimin Lastensuojeluliiton Korson yhdistyksen Isä-lapsi-kerho

Mannerheimin Lastensuojeluliitto tekee työtä lasten, nuorten sekä lapsiperheiden oikeuksien ja etujen hyväksi. Mannerheimin Lastensuojeluliitto on perustettu lokakuussa vuonna 1920 Marsalkka Mannerheimin ja hänen sisarensa

Sophie Mannerheimin ansiosta. Liiton tavoitteena on onnellinen ja hyvä lapsuus. MLL on avoin valtakunnallinen kansalaisjärjestö sekä Suomen suurin lastensuojelujärjestö, jossa on jäseniä yli 92 000. Perustan toiminnalle luo paikallinen vapaaehtoistoiminta, missä ympäri Suomen toimii 566 paikallisyhdistystä, jotka tarjoavat erilaista toimintaa niin perheille, lapsille kuin nuorillekin. Paikallisyhdistysten tavoitteena on parantaa yhdessä paikallisten muiden toimijoiden kanssa lapsiperheiden hyvinvointia sekä edistää aktiivista kansalaisuutta. Kantavana periaatteena on kansalaisten kohtaaminen, jolla luodaan osallisuutta, lisätään yhteisöllisyyttä sekä vahvistetaan järjestökulttuuria. Mannerheimin Lastensuojeluliiton toiminnassa, arvoissa sekä päämäärissä korostuvat lapsen onnellinen ja turvallinen kasvuympäristö, vanhemmuuden ja yhteisen kasvatus työn arvostus ja tuki, lapsen rooli näkyvänä ja osallisena yhteiskunnan jäsenenä, toisten auttaminen, vastuun kantaminen, välittäminen, vapaaehtoistyö, ihmillisuus, suvaitsevaisuus, ilo, yhdenvertaisuus, avoimuus, tekemisen riemu, näkyvyys, yhteistyö sekä lapsen näkökulman huomioon ottaminen. (Mannerheimin lastensuojeluliitto i.a. a, b.)

MLL:n Korson yhdistys on perustettu vuonna 1945. Jäsenmäärältään MLL Korso on Suomen suurin MLL:n paikallisyhdistys: jäseniä siinä on noin 980. Suurimpia toimintamuotoja Korsossa ovat muskarit, viulun- ja pianonsoiton opetus, jumpat sekä perhekahvilat. Lisäksi järjestetään erilaisia tapahtumia, koulutuksia ja konsertteja. Toimintaan kuuluu myös kirpputorit, jotka ovat hyvin suosittuja. MLL Korso välittää myös lastenhoitajia ja vuokraa lastentarvikkeita, kuten auton turvaistuimia. (Mannerheimin Lastensuojeluliiton Korson yhdistys 2012, a.)

MLL:n Korson yhdistyksen isä-lapsi-kerho kokoaa yhteen Korson alueella asuvia isiä lapsineen aina joka toinen torstai Ankkalammen asukaspuistoon. Toiminta on uutta ja alkanut 12.1.2012. Kerhossa touhutaan mukavia asioita yhdessä isien ja lasten kanssa. Jokainen kerhokerta koostuu jostakin teemasta, kuten puutöistä, musiikista, äitienpäiväaskartelusta ja ulkopeleistä. Kerhossa on mahdollisuus tavata muita samalla alueella asuvia isiä sekä puuhata rennolla ”äijämeiningillä”. Kerho on tarkoitettu alle kouluikäisille lapsille ja heidän isilleen. Korson yhdistys tekee yhteistyötä MLL:n Uudenmaan piirin kanssa, ja toiminnan

aloittamisen on mahdollistanut Toyota Auto Finlandilta saatu lahjoitus. (Mannerheimin lastensuojeluliiton Korson yhdistys 2012, b.)

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

5.1 Kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimus

Tutkimuksemme on määrällinen eli kvantitatiivinen tutkimus. Määrällisen tutkimuksen tavoitteena on saada objektiivisesti todettavia tosiasioita (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2005, 130). Kvantitatiivisella tutkimustavalla kerättyä aineistoa on tapana kuvata numeerisin suurein, kuten lukumäärinä ja prosentteina. Tyypillistä on havainnollistaa saatuja tuloksia myös kuvioiden ja taulukoiden avulla. Kvantitatiivisella tutkimuksella selvitetään monesti eri asioiden välisiä riippuvuuksia tai tutkittavassa asiassa tapahtuneita mahdollisia muutoksia. (Heikkilä 2008, 16.) Keskeistä on esimerkiksi tutkittavien henkilöiden valinta. Usein määrällisessä tutkimuksessa valitaan jokin perusjoukko, johon tulosten tulee päteä, ja otos otetaan tästä perusjoukosta. Tärkeää on myös valita kvantitatiiviseen tutkimukseen soveltuva tutkimustapa, niin että aineisto voidaan kerätä siten, että se soveltuu määrälliseen, numeeriseen mittaukseen. (Hirsjärvi ym. 2005, 130–131.)

5.2 Kyselylomaketutkimus

Yksi perinteisimmistä tavoista kerätä tutkimusaineistoa on kyselylomake. Kyselylomaketutkimuksen voi toteuttaa useammalla eri tavalla. Selkeimmät erot liittyvät aineistonkeruuseen joko yksittäin tai suurelle joukolle samanaikaisesti sekä tutkijan läsnäoloon aineistonkeruutilanteessa. Kyselylomakkeen teossa ja kysymysten muotoilussa on oltava erityisen huolellinen, sillä hyvin tehty lomake luo perustan hyvin onnistuneelle tutkimukselle. (Valli 2010, 103.) Kyselytutkimuksen hyvinä puolina pidetään muun muassa sitä, että tutkimuksessa voidaan kysyä monia asioita ja tutkimushenkilöitä saadaan runsaasti kerrallaan. Kyselyllä säästetään tutkijan aikaa ja vaivaa. Huolellisesti tehty lomake mahdollistaa tulosten helpon ja nopean tallennuksen ja analysoinnin. Kyselytutkimuksen aineistoa pidetään monesti pinnallisena, mikä onkin sen heikkous. Vastaajien

suhtautuminen tutkimukseen ja se, kuinka totuudenmukaisesti he vastaavat, mietityttävät kyselytutkimuksessa. (Hirsjärvi ym. 2005, 184.)

Kyselylomakkeen teossa on varmistettava, että kysymysten asettelu ja sanamuodot ovat yksiselitteisiä, eivätkä johdattele vastaajaa. Tulokset saattavat vääristyä, jos vastaaja ymmärtää jonkin kysymyksen eri tavalla kuin tutkija on tarkoittanut. Tutkimuksen tavoitteet ja tutkimusongelma ovat kyselylomakkeen rakentumisen lähtökohtina. (Valli 2010, 104.)

Kyselylomakkeen on hyvä rakentua tietyn kaavan mukaisesti. Lomakkeen alkupään kysymysten ja ohjeiden on tarkoitus luoda luottamuksellinen suhde tutkijan ja tutkittavan välille. Alkuun usein sijoitetaankin kysymykset, joilla selvitetään vastaajan taustatietoja, kuten ikää ja sukupuolta. Lomakkeen on muodostuttava siten, että jo hyvissä ajoin käy ilmi kyselyn tärkeys ja mielekkyys, jotta voidaan siirtyä tutkimuksen kannalta oleellisiin kysymyksiin. Kyselylomakkeen puolivälin tienoille on kenties hyvä sijoittaa arkaluontoisemmat kysymykset, ja näiden jälkeen vielä muutamia helpommin vastattavia kysymyksiä. Lomakkeen pituutta tulee harkita huolellisesti, jotta vastaaja jaksaa keskittyä loppupään kysymyksiin. Lomakkeen tekovaiheessa on jo mietittävä myös tulosten syöttämistä tilasto-ohjelmiin. On suunniteltava, millä tavoin vastausvaihtoehdot tulee muotoilla, jotta niiden syöttäminen koneelle olisi mahdollisimman helppoa. (Valli 2010, 104–106.)

Aineistoa voidaan kerätä kerralla isolta ryhmältä, joka on kokoontuneena jonnekin. Kun kyselyyn valittu ryhmä on kerralla paikalla, voi tutkija itse olla aineistonkeruutilaisuudessa. Tällaisissa tilanteissa tutkija voi mahdollisesti tarkentaa vastaajille epäselväksi jääneitä kysymyksiä, tai vastaavasti vastaajat voivat esittää kysymyksiä tutkijalle. Ihanteellista olisi kuitenkin saada yksiselitteinen lomake, jolloin siitä poistuisi väärinymmärrysmahdollisuudet. Tällaisella aineistonkeruutavalla vastausprosentti on yleensä suuri. (Valli 2010, 108–109.)

Kyselytutkimuksessa tulee myös pohtia millaista asteikkoa vastausvaihtoehdoissa käytetään. Omassa tutkimuksessamme käytimme kolmenlaisia kysymyksiä: mielipidettä ja asenteita mittaavia kysymyksiä, joissa oli valmiit vasta-

usvaihtoehdot, sekä avoimia kysymyksiä. Asenteita ja mielipiteitä mitattaessa useimmin käytetty asteikko on Likertin asteikko. Nykyisin yleisimmin käytetään viisi- tai yhdeksänportaista asteikkoa. Oleellisinta kuitenkin on vaihtoehtojen pariton määrä. Näin vastaajalle taataan mahdollisuus olla ottamatta kantaa asiaan. Vastausvaihtoehtoja ei kuitenkaan aina nimetä samoin, vaan ne tulee haakea mittauskohteen asiasisällön mukaisesti, eikä vain suoraan valmiista mittareista. Likertin asteikon heikko puoli on, että vastaajat, jotka eivät mielellään ota kantaa asioihin, voivat käyttää lähes ainoastaan keskimmäistä vaihtoehtoa, jolloin ei ota kantaa mihinkään kysymyksiin. Myös ääripään vastausvaihtoehdot saattavat helpolla jäädä käyttämättä, jolloin tutkija saattaa varsinkin pienten aineistojen yhteydessä yhdistää vastausvaihtoehtoja keskenään. (Valli 2010, 118–119.)

Kysymykset, joihin on määritelty valmiit vastausvaihtoehdot, ovat yleensä taustatietojen selvittämistä koskevia. Tällöin tutkijalla on oltava tiedossa, mitä hän vastaajasta haluaa tietää ja millaisia vastausvaihtoehtoja tarvitaan. Oleellista tällaisissa kysymyksissä on, että vastaajalle löytyy aina sopiva vastausvaihtoehto, jolloin mukana tulee olla myös vaihtoehto ”joku muu, mikä”. (Valli 2010, 125–126.) Kysymykset joissa vastausvaihtoehdot on annettu valmiiksi, tuottavat vähemmän kirjavia vastauksia ja aineistoa on helpompi käsitellä ja analysoida tietokoneella. Avoimilla kysymyksillä pyritään siihen, että vastaajan mielipide saadaan selville perusteellisesti ja vastauksista tutkija voi saada vaikka millaisia uusia näkökulmia ja ideoita. (Hirsjärvi ym. 2005, 190.) Kaikki eivät kuitenkaan jaksa vastata avoimiin kysymyksiin, vaan ne jätetään helposti tyhjäksi tai niihin vastataan hyvin epätarkasti. Avointen kysymysten analysointi on myös hyvin työlästä ja aikaa vievää. (Valli 2010, 125–126.)

5.3 Kyselylomakkeiden valmistamisen prosessi

Kyselylomakkeiden suunnittelu alkoi lapsi- ja perhetyön tiimin tapaamisella Korson seurakunnassa keväällä 2012, jolloin tarkoituksenamme oli saada tarkennettua aihetta sekä seurakunnan toiveita. Päädyimme tapaamisen pohjalta tutkimaan kummiuden merkitystä ja sen kokemista, sekä seurakunnalta saatavan

tuen tarpeellisuutta. Korson seurakunnan lapsityö tarjosi meille mahdollisuutta osallistua Korson seurakunnan perhekerhoihin, ja ehdotti toiseksi kohteeksi Mannerheimin Lastensuojeluliiton Korson alueen isä-lapsi-kerhoa, jossa voimme toteuttaa kyselyn.

Kyselylomakkeen varsinainen suunnittelu alkoi pohtimalla, miten itse koemme kummiuden ja mitä se merkitsee. Mietimme lisäksi, miten kummiuden merkitys on kenties vuosien varrella muuttunut. Tutkimme aikaisempia kummiuteen liittyviä tutkimuksia ja niihin liittyneitä kysymyksiä, jotka toimivat hyvänä pohjana omalle kyselylomakkeellemme. Aloimme kerätä paperille asioita, joita halusimme kysyä. Ensimmäisenä listasimme tietenkin vastaajaa koskevat taustatiedot, joihin lukeutui muun muassa ikä, sukupuoli ja kummilasten määrä sekä ikäjakama. Halusimme myös kartoittaa nimenomaan sitä, miten ihmiset nykyaikana kokevat kummiuden, mitä siihen kuuluu ja millä on suurin merkitys kummin roolissa. Tutkimuksemme tarkoituksena oli selvittää erityisesti sitä, millaista tukea seurakunnalta kaivattaisiin kummiuteen. Näin ollen tahdoimme mukaan kysymyksiä, jotka liittyivät seurakunnan antamaan tukeen niin toiminnan kuin hengellisen tuen näkökulmasta.

Koottuamme asioita, joita halusimme kysyä, kävimme aiheita läpi ohjaajamme kanssa ja hän antoi vielä uusia näkökulmia asioihin. Näiden kaikkien ideoiden pohjalta suunnittelimme lopullista kyselylomaketta ja sitä, miten kysymykset saisi muotoiltua selkeiksi ja ymmärrettäviksi. Hyvän alkusuunnittelun pohjalta muokkasimme kysymyksiä ja pohdimme, millaisella asteikolla saamme parhaimman tuloksen. Päädyimme käyttämään mielipidettä koskevissa kysymyksissä asteikkoa yhdestä viiteen eli ”täysin eri mieltä – täysin samaa mieltä”. Mukana oli kysymyksiä, joissa oli annettu valmiiksi vastausvaihtoehdot sekä pari avointa kysymystä.

Lomaketta tehdessä pohdimme kysymyksille hyvää järjestystä, jotta kysely etenisi loogisesti. Lähetimme kyselylomakkeen ohjaavalle opettajallemme, joka ohjasi meitä muokkaamaan lomaketta selkeämpään suuntaan. Tämän avulla saimme aikaiseksi hyvän ja toimivan lomakkeen. Lomakkeen valmistuttua oli

edessä sen tulostus ja kopiointi. Olimme sopineet ohjaajamme kanssa, että voimme kopioida lomakkeet Korson seurakuntakeskuksessa.

5.4 Tutkimusjoukko ja kyselyn toteutus

Korson seurakunnan lapsi- ja perhetyö toivoi, että tutkimuksemme kohdistuisi Korsossa asuviin kummeihin, huolimatta siitä, millä etäisyydellä heidän kummilapsensa asuvat. Tutkimusjoukkomme koostui Korson seurakunnan perhekerhojen vanhemmista, suurimmaksi osaksi äideistä, sekä Mannerheimin Lastensuojeluliiton Korson alueen isä-lapsi-kerhon isistä. Korson seurakunnan perhekerhoissa käy yhteensä noin 50 vanhempaa lapsineen. Isä-lapsi-kerho houkuttelee paikalle noin 20 isää lapsineen.

Korson seurakunnassa toimii tällä hetkellä neljä perhekerhoa, joissa jokaisessa kävimme toteuttamassa kyselyn. Ensimmäisenä osallistuimme Nikinmäen seurakuntakodilla järjestettävään perhekerhoon, jossa vanhempia oli noin parikymmentä. Olimme etukäteen sopineet olevamme kaikissa kerhoissa koko kerhokerran ajan, jotta samalla tutustuisimme tarkemmin seurakunnan toimintaan. Perhekerhoissa ei ollut varsinaista aloitusta, vaan vanhempia lapsineen tuli hiljalleen paikalle, joten siinä oli omanlainen haasteensa antaa kyselylomake vanhemmille ja saada selvitettyä lomakkeen tarkoitus. Päätimme olla eteisessä vastassa vanhempia, kun he saapuivat paikalle. Kerhokerran puolesta välissä pidettiin hartaus, jonka jälkeen oli aikaa ilmoitusasioille. Tässä hetkessä pääsimme esittäytymään ja kertomaan vielä tarkemmin opinnäytetyöstämme. Lomake oli mahdollista täyttää kerhokerran aikana ja palauttaa sille varattuun laatikkoon kerhokerran päätyttyä. Näin uskoimme saavamme enemmän vastauksia, kuin antamalla lomake kotiin vietäväksi. Tämä tapa tuottikin tulosta ja kaikki paikalla olleet vanhemmat vastasivat kyselyymme, jolloin kaikki jakamamme 19 lomaketta palautui takaisin.

Samalla viikolla kävimme myös Korson seurakuntakeskuksessa järjestetyssä perhekerhossa, jossa osallistujamäärä oli hieman pienempi, mutta sielläkin kaikki 17 jaettua lomaketta palautui täytettynä. Seuraavalla viikolla vierailimme

Korson seurakuntakeskuksessa järjestettävässä toisessa perhekerhossa, jossa oli jonkin verran samoja vanhempia kuin edellisessä kerhossa. Tämä kerho oli aikataulultaan hieman erilainen ja se tuotti hieman haasteita kyselyn toteutukseen. Onnistuimme kuitenkin keräämään myös tästä kerhosta hyvin vastauksia. Kyselyyn vastaamattomia vanhempia oli 12, ja takaisin saimme 11 lomaketta. Viimeinen perhekerhoista oli seuraavana päivänä Mikkolan seurakuntakodilla. Mikkolassa oli muutamia ulkomaalaistaustaisia vanhempia, joille kummius ei ollut tuttua ja kyselylomakkeen täyttö oli kielellisesti haastavaa, koska he eivät ymmärtäneet kunnolla suomea. Yhteisen kielen puuttumisen vuoksi emme antaneet kyselylomaketta kolmelle vanhemmalle. Paikalla oli kuitenkin 12 vanhempaa, jotka kaikki vastasivat kyselyymme.

Seurakunnan perhekerhoissa suurin osa vanhemmista oli naispuolisia ja kenties seurakunnallisesti orientoituneempaa kuin monet seurakunnan toiminnassa vähemmän mukana olevat, joten halusimme saada työhömmä hieman laajempaa näkökulmaa. Sovimme Korson alueella toimivan Mannerheimin Lastensuojeluliiton isä-lapsi-kerhon kanssa, että voimme toteuttaa kyselyn myös siellä. Kerhokerta oli pari viikkoa perhekerhovierailuidemme jälkeen. Isä-lapsi-kerho oli ajallisesti huomattavasti lyhyempi, ja ajattelimme sen vaikuttavan kerhokerran kulkuun. Tässäkään kerhossa ei kuitenkaan ollut selkeää aloitusta tai päätöstä, joten kertominen opinnäytetyöstämme jäi oman aktiivisuutemme varaan. Isä-lapsineen tuli paikalle hiljalleen, mutta kiinnostus meitä kohtaan oli melko olematonta. Päätimme kertoa hankkeestamme yhteisesti kaikille ja antaa mahdollisuuden tulla hakemaan kyselylomake ja täyttää se jälleen kerhokerran aikana. Perhekerhoon verrattuna tämä oli huomattavasti haastavampaa, sillä isät eivät juuri ottaneet meihin kontaktia tai osoittaneet mielenkiintoa työtämme kohtaan. Pikkuhiljaa muutama isä kuitenkin osoitti mielenkiintonsa ja tuli kysymään lomaketta. Saimme isä-lapsi-kerhosta kymmenen vastausta. Kaiken kaikkiaan saimme takaisin 69 kyselylomaketta.

5.5 Kyselylomakkeen purku

Saatuamme perhekerhojen lomakkeet aloimme käydä niitä läpi selailemalla. Halusimme nähdä, kuinka moni oli vastannut avoimiin kysymyksiin ja näkyikö jotakin selkeää kantaa asioihin. Seuraavalla viikolla alkoi tutustuminen SPSS – ohjelmaan (Statistical Paggage for Social Sciences), jonka avulla saimme lomakkeiden vastaukset koneelle ja tuloksia näkyviin. Päästyämme ohjelman kanssa alkuun teimme lomakkeen mukaisen pohjan, johon vastausten syöttäminen olisi helppoa. Aloitimme vastausten syöttämisen ohjelmaan, mikä olikin nopeampaa kuin alun perin kuvittelimme. Numeroimme lomakkeet ja kirjasimme ylös epäselviä kohtia, sekä lomakkeet, joissa oli vastaus avoimessa kysymyksessä. Isä-lapsi-kerhosta tulleet lomakkeet syötimme ohjelmaan hieman myöhemmin.

Kyselylomakkeita purkaessa huomasimme, että muutama kysymys ei toiminut toivomallamme tavalla. Lomakkeen kysymyksessä numero kolme kysyttiin kummilasten määrää. Vastausvaihtoehdot oli asetettu niin, että vaihtoehto ”ei yhtään” oli ensimmäisenä. Toisena vaihtoehtona oli ”yksi”, kolmantena vaihtoehtona ”kaksi” ja niin edelleen. Tämä aiheutti muutamissa vastaajissa sekaannusta, sillä vaihtoehdon numero ja itse vaihtoehto eivät olleet samat. Esimerkiksi vaihtoehtonumero kaksi oli, että vastaajalla on yksi kummilapsi, ja näin muutama oli valinnut vaihtoehdon numero yksi, koska eivät olleet lukeneet ehkä vaihtoehtoja loppuun, vaan katsonut vain numeroita. Kummilasten todellinen määrä tuli ilmi seuraavissa kysymyksissä, jolloin havaitsimme tämän ongelman. Vaihtoehdon ”ei yhtään” olisi pitänyt viimeinen eikä ensimmäinen. Toinen vähemmän toimiva kysymys oli numero seitsemän, jossa kysyttiin keskimääräistä yhteydenpitoa kummilapsiin. Keskimääräisyydellä toivoimme itse saavamme vastauksen siihen, kuinka usein vastaaja pitää suunnilleen yhteyttä kaikkiin kummilapsiinsa. Tämä ei kuitenkaan toiminut, vaan moni oli rengastanut useamman vaihtoehdon, mitä kysymyksessä emme kuitenkaan hakeneet. Moni oli ajatellut kysymyksen niin, että yhden kummilapsen kanssa pitää yhteyttä keskimäärin viikoittain ja ehkä toisen kanssa kerran puolessa vuodessa. Tämä teki vastausten analysoinnista haastavampaa.

Halusimme tehdä kyselylomakkeestamme sellaisen, että kaikki voivat vastata siihen, vaikka eivät välttämättä itse kummeja olisikaan. Lomakkeessa oli kysymyksiä yleisesti kummiudesta sekä tarkentavia kysymyksiä juuri vastaajien omaa kummiutta ajatellen. Kaiken kaikkiaan kolme vastaajaa ei itse ollut kummeja. Olimme laittaneet kyselylomakkeessa tiettyjen kysymysten edelle vastaushjeita, jotka ohjasivat vastaajia, joilla ei ole kummilapsia, siirtymään johonkin tulevaan kysymykseen. Osassa kysymyksistä, kuten ”kuinka moni kummilapsistanne asuu”, vastaajat, jotka eivät olleet kummeja jättivät vastaamatta, kuten heitä ohjeistettiin. Kuitenkin myöhemmin kysymyksissä, joissa käsiteltiin tunteita kummiksi pyydettyä, ja osallistumista seurakunnan toimintaan yhdessä kummilapsen kanssa, oli osa sellaisista vastaajista vastannut, joilla ei ollut kummilapsia. Pyrimme tekemään lomakkeesta selkeän ja helposti vastattavan, mutta ilmeisesti ohjeistukset jäivät osittain toisilta vastaajilta huomioimatta.

6 TUTKIMUSTULOKSET JA NIIDEN TULKINTA

6.1 Vastaajien taustatiedot

Kyselylomakkeen alkupuolen kysymyksillä haluttiin kartoittaa vastaajien taustatietoja ja heidän kummilapsien. Valtaosa kyselymme ajankohtana Korson seurakunnan perhekerhoissa olleista vanhemmista oli naisia. Kyselyyn vastanneet miehet olivat liki kaikki Mannerheimin Lastensuojeluliiton isä-lapsi-kerhosta. Kahdeksan kymmenestä (N=69) vastaajasta oli naisia. Vastaajien keski-ikä oli 31–35 vuotta (32 %, N=69). Vain noin 1 % (N=69) vastaajista oli 21–25-vuotiaita tai 46–50-vuotiaita. Heitä oli selvästi vähiten.

Vastaajista 29 %:lla (N=69) oli kaksi kummilasta. Kuitenkin joka neljännellä (N=69) vastaajalla oli myös neljä kummilasta tai enemmän. Tämä saattaa kertoa siitä, että kirkkoon kuuluvien läheisten määrä on pienentynyt, minkä vuoksi samoja henkilöitä pyydetään usein kummeiksi. Toisaalta se kertoo varmasti siitä, että kyseinen henkilö on monelle hyvin läheinen ja pidetty ystävä. Osalla kummilasten suuri määrä voi kuitenkin viestiä siitä, että kummiudesta on vaikea kieltäytyä. Vain kolme vastaajaa 69:stä ilmoitti, ettei heillä ole ainuttakaan kummilasta. Monella vastaajalla oli ainakin yksi kummilapsi samalla paikkakunnalla, vaikka Vantaa onkin alueena laaja. Vastaajista 57 %:lla (N=69) asui Korson alueella tai muualla Vantaalla yksi tai kaksi kummilasta. Kuitenkin vastaajista 81 %:lla (N=69) asui vähintään yksi kummilapsi eri paikkakunnalla. Yli puolilla vastaajista (N=69), joilla oli kummilapsia eri paikkakunnalla, vähintään yksi kummilapsi asui alle 50 kilometrin päässä. On selvää, että fyysinen näkeminen on helpompaa, jos kummin ja kummilapsen välillä oleva etäisyys ei ole monia satoja kilometrejä. Yli 200 kilometrin päässä asui yksi tai useampi kummilapsi 38 %:lla vastaajista. Vastaajista vain neljällä (N=69) oli kummilapsi(a) ulkomailla jonkin kehitysyhteistyöjärjestön kautta.

6.2 Käsityksiä kummiudesta

Listasimme kyselylomakkeeseen kummiuteen liittyviä väittämiä, joissa vastaajat saivat tuoda omia mielipiteitään ilmi asteikolla 1 ”täysin eri mieltä” – 5 ”täysin samaa mieltä”. Näiden väittämien avulla halusimme saada tietoa vastaajien omista käsityksistä kummin tehtävistä sekä yleisesti kummiudesta. Vastaajista 67 (N=68) oli sitä mieltä, että kummin tehtävänä on olla kummilapsen ystävä. Vastaajat ovat olleet tässä ikään katsomatta hyvin samaa mieltä, eikä eroja eri ikäluokkien välille juuri syntynyt. Vastaajien iällä ei ollut ratkaisevaa merkitystä myöskään mielipiteeseen, että kummin tulee olla turvallinen ja luotettava aikuinen kummilapsen elämässä. Vastaajista 67 (N=69) oli sitä mieltä. Melkein kaikki eli 68 vastaajaa 69:stä, oli samaa mieltä siitä, että kummius on tärkeä asia ja kunniatehtävä.

Yhteisen ajan viettäminen kummilapsen kanssa koettiin myös oleelliseksi osaksi kummin tehtäviä. Sekä nuoremmat että vanhemmat vastaajat olivat yksimielisiä ja 66 vastaajaa 69:stä piti yhteisen ajan viettämistä tärkeänä. Kolme vastaajaa ei osannut muodostaa mielipidettään asiaan, vaan valitsi vaihtoehdon ”ei eri, eikä samaa mieltä”. Vastaajista 90 % (N=69) oli sitä mieltä, että kummin tehtävään kuuluu muistaa lasta syntymäpäivinä sekä jouluna, mutta yksi vastaaja oli tässä kuitenkin täysin eri mieltä. Väittäjä ”kummius ei ole merkittävä asia”, sai 65 vastaajaa 68:sta olemaan eri mieltä. Kahden vastaajan mielestä kummius ei ollut merkittävä asia, ja yhdellä vastaajalla ei ollut mielipidettä asiaan. Monien mielestä kummiudesta on vaikea kieltäytyä. Mielestämme tätä tukee se, että useimmilla vastaajilla oli monta kummilasta ja muutamalla vastaajalla jopa yli yhdeksän kummilasta. Kuusi vastaajaa 67:stä kuitenkin koki, ettei kummiudesta ole vaikea kieltäytyä. Selkeimmin vastaajat jakautuvat väittämän ”sylikummin merkitys on suurempi kuin muiden kummien” kohdalla. Samaa mieltä asiasta oli puolet (N=68) vastaajista, kun taas eri mieltä oli 40 % vastaajista. Ajattelimme, että iällä olisi voinut olla selkeämpi merkitys kummin tehtäville, mutta näin ei kuitenkaan ollut.

6.3 Vanhempien odotukset kummeja kohtaan

Kyselylomakkeen kymmenennessä kysymyksessä halusimme selvittää, millaisia asioita vanhemmat odottavat omien lapsiensa kummeilta. Odotettavia asioita oli kahdeksan erilaista, ja vastaajien tuli ympyröidä lähinnä omaa mielipidettä oleva vaihtoehto asteikolla 1 ”en ollenkaan” – 5 ”paljon”. Tämä kysymys oli yksi niistä kysymyksistä, jolla halusimme selvittää, miten vastaajat itse kokevat kummiuden ja sen merkityksen.

Vastaajista yli puolet, 60 % (N=68), odotti oman lapsen kummilta uskoa Jumalaan vain vähän tai ei ollenkaan. Uskoa Jumalaan ei kenties nykyään nähdä kummiuden tai kirkkoon kuulumisen edellytyksenä. Kuitenkin uskoa Jumalaan odotti joka neljäs vastaaja. Osallistumista seurakunnan toimintaan yhdessä kummilapsen kanssa ei juurikaan kummilta odotettu. Vastaajista vain kolme 68:sta odotti lapsensa kummin osallistuvan yhdessä lapsen kanssa seurakunnan toimintaan melko paljon. Kolme vastaajaa neljästä (N=68) odotti osallistumista vain vähän tai ei ollenkaan. Odotukset, jotka liittyivät kummin myönteiseen suhtautumiseen kristinuskoa kohtaan, jakoi mielipiteet tasaisemmin. Vastaajista puolet (N=68) oli sitä mieltä, että he odottavat kummilta paljon tai melko paljon myönteistä suhtautumista kristinuskoon. Vaikuttaisi siltä, että kummin uskolla Jumalaan ei ole niinkään väliä, tärkeämpää on suhtautuminen kristinuskoon positiivisesti. Kuitenkin miltei sama määrä vastaajia, 44 % (N=68), odotti myönteistä suhtautumista vain vähän tai ei ollenkaan. Mielestämme tämä kertoo siitä, että lapselle halutaan elämään läheinen, luotettava ja turvallinen aikuinen, mutta hengellisyyttä ei koeta niin oleelliseksi osaksi kummissuhdetta. Kummin kristillisen kasvatuksen antaminen kummilapselle ei ollut kovin suurissa odotuksissa. Vastaajista kolme neljästä (N=68) ei odottanut ollenkaan tai vain vähän kristillisen kasvatuksen antamista. Kenties kristillinen kasvatusta on käsitteenä monille vieras. Toisaalta kristillisen kasvatuksen käsite ymmärretään monin eri tavoin, sillä jokaisella on omat mielikuvansa sen sisällöstä. Useissa perheissä kristilliset arvot, kuten lähimmäisenrakkaus sekä oikean ja väärän erottaminen näkyvät arjessa, mutta vanhemmat eivät välttämättä tiedosta näiden kristillisyyttä. Tästä johtuen vanhemmat eivät kenties odota kummeilta kristillistä kasvatusta, koska eivät ajattele sen koostuvan näistä arjen pienistä asioista.

Kummeihin liittyvien odotusten kohdalla halusimme selvittää vanhempien mieltä myös asioihin, jotka eivät olleet suorassa yhteydessä hengellisyyteen. Vastaajista 68 % (N=68) odotti oman lapsen kummilta lastenhoitoapua vain vähän tai ei ollenkaan. Kuitenkin hieman yli viidesosa (N=68) vastaajista myönsi odottavansa lastenhoitoapua melko paljon tai paljon. Tämä osuus oli kuitenkin huomattavasti pienempi verrattuna lastenhoitoapua odottamattomiin. Myöskään hyviä joulu- ja syntymäpäivälahjoja ei juuri odotettu. Vastaajista 78 % (N=67) odotti oman lapsen kummilta vain vähän tai ei ollenkaan hyviä joulu- ja syntymäpäivälahjoja. Pienempi joukko vastaajia, 10 vastaajaa, odotti hyviä lahjoja melko paljon tai paljon. Vastaajat näkivät hyvät lahjat enemmän toisarvoisina asioina. Monet kenties ajattelevat, että lapsen muistaminen on tärkeää eikä itse lahjalla ole niin merkitystä. Vastaajista suurin osa odotti oman lapsen kummilta aikaa lapsen tapaamiseen sekä ystävää lapselle. Vastaajista 62 (N=67) odotti kummilta melko paljon tai paljon aikaa kummilapsen tapaamiseen. Kummin ja kummilapsen yhteinen aika koettiin selvästi kummisuhteessa tärkeimmäksi asiaksi. Kummista ystävää kummilapselle odotti 62 vastaajaa (N=67).

Tulokset osoittivat, että vanhemmat odottavat lapsiensa kummeilta kaikista eniten aikaa kummilapsen tapaamiseen sekä ystävää kummilapselle. Myönteinen suhtautuminen kristinuskoon koettiin myös positiivisena asiana. Kummin osallistumista seurakunnan toimintaan yhdessä kummilapsen kanssa ei juurikaan odotettu. Alla olevasta taulukosta käy ilmi, kuinka vanhempien odotukset ovat prosentuaalisesti jakautuneet.

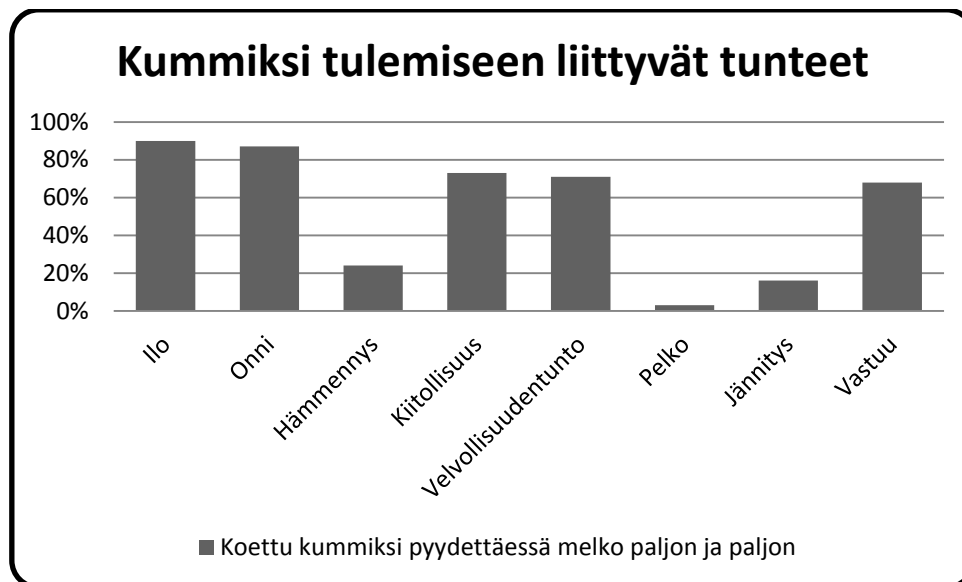
TAULUKKO 1. Vanhempien odotukset kummeja kohtaan.

Vanhempien odotukset kummeja kohtaan					
	En ollenkaan	Vähän	En osaa sanoa	Melko paljon	Paljon
Uskoa Jumalaan	38,2 %	22,1 %	14,7 %	16,2 %	8,8 %
Osallistumista seurakunnan toimintaan yhdessä kummilapsen kanssa	54,4 %	22,1 %	19,1 %	4,4 %	0,0 %
Myönteistä suhtautumista kristinuskoon	14,7 %	29,4 %	7,4 %	26,5 %	22,1 %
Lastenhoitoapua	26,5 %	41,2 %	11,8 %	17,6 %	2,9 %
Kristillisen kasvatuksen antamista	48,5 %	23,5 %	11,8 %	11,8 %	4,4 %
Hyviä joulu- ja syntymäpäivälahjoja	41,8 %	35,8 %	7,5 %	13,4 %	1,5 %
Ystävää kummilapselle	0,0 %	4,5 %	3,0 %	38,8 %	53,7 %
Aikaa kummilapsen tapamiseen	0,0 %	6,0 %	1,5 %	41,8 %	50,7 %

6.4 Kummiksi valituksi tulemiseen liittyvät tunteet

Halusimme selvittää myös kummiksi tulemiseen liittyviä tunteita, sillä usein kummius mielletään suureksi kunniatehtäväksi, johon liittyy vahvoja positiivisia tunteita. Näin ei kuitenkaan välttämättä aina ole, vaan kummius voidaan kokea myös negatiivissävytteiseksi asiaksi. Alla olevassa kuviossa on eriteltynä prosentuaalinen osuus vastaajista, jotka kokivat kummiksi pyydettyä melko paljon ja paljon iloa, onnea, hämmennystä, kiitollisuutta, velvollisuudentuntoa, pelkoa, jännitystä ja vastuuta. Yhdeksän vastaajaa kymmenestä (N=69) kokikin iloa paljon tai melko paljon, kun heitä pyydettiin kummiksi. Liki saman verran vastaajista, 87 % (N=69) koki paljon tai melko paljon onnea. Kiitollisuutta koki kolme neljästä (N=66) vastaajasta. Velvollisuuden ja vastuun tuntemista oli monilla. Velvollisuudentuntoa koki paljon tai melko paljon seitsemän kymmenestä (N=69) vastaajasta ja yhtä moni tunsikin myös vastuuta. Tämä kertoo siitä, ettei kummiutta koeta yhdentekeväksi. Kummiksi pyydettyä yli puolet vastaajista (N=68), koki hämmennystä ainoastaan vähän tai ei lainkaan. Jännitystä eikä

pelkoakaan koettu paljoa. Jännitystä koki vain vähän tai ei lainkaan 70 % (N=69) vastaajista ja pelkoa vähän tai ei lainkaan 83 % (N=69) vastaajista. Vain muutama vastaaja tunsi melko paljon pelkoa kummiksi pyydettyäessä.

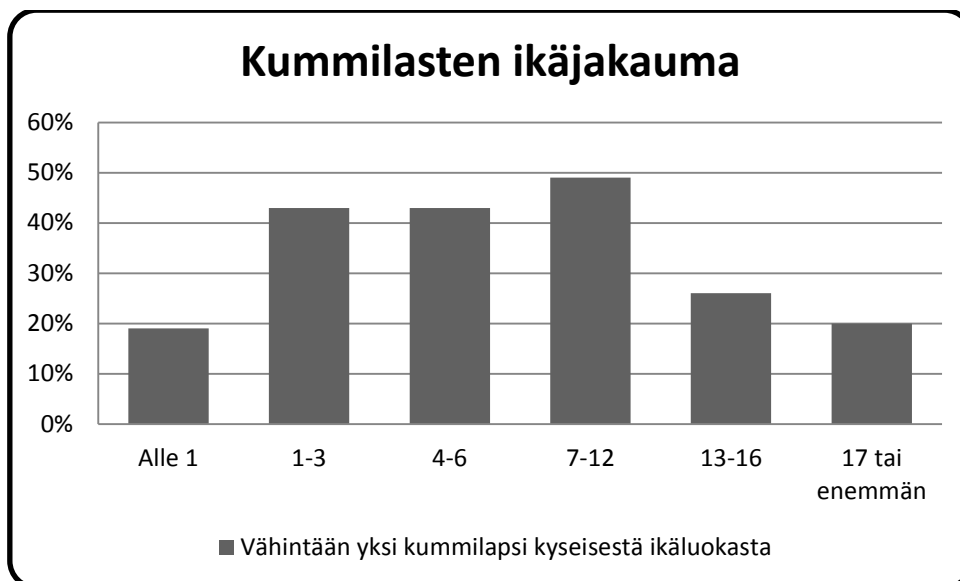
KUVIO 2. Kummiksi tulemiseen liittyvät tunteet.

6.5 Seurakunnan tarjoama tuki ja toiminta

Kartoitimme kyselyllä myös vastaajien halukkuutta osallistua seurakunnan järjestämään toimintaan, mikä tukisi erityisesti kummin ja kummilapsen suhdetta. Mietimme muutamia erilaisia toimintamuotoja, joihin kummit pääsisivät osallistumaan yhdessä kummilapsensa kanssa ja seurakunnan olisi tämä mahdollista toteuttaa. Toimintamuodoista vähiten houkuttelevin oli perhemessu, johon 38 % (N=68) vastaajista ei osallistuisi. Olemme pohtineet, että messu tai hartaushetki houkuttelee perheitä kenties enemmän, jos ne ovat osa jotain suurempaa kokonaisuutta tai tapahtumaa. Hieman reilu kolmannes (N=68) vastaajista osallistuisi ehkä perhemessuun. Ehkä tämä joukko ihmisiä on heitä, jotka eivät koe messua vieraana, mutta eivät lähtisi kirkkoon pelkän messun takia. Kummileirille saattaisi osallistua tai osallistuisi yli puolet (N=68) vastaajista. Yön yli kestävät tapahtumat voivat olla haaste perheellisille kummeille. Yhtenä toimintamuotona ehdotimme kummikerhoa, joka on ajatuksena vastaajille varmasti moniulotteinen. Tässä vastaukset jakoutuivatkin hyvin tasaisesti, kolmannes (N=68) vas-

taajista saattaisi osallistua tällaiseen kerhoon, kun taas kolmannes (N=68) ei osallistuisi. Mikäli kummilapsi asuu kaukana, on varmasti hankalaa osallistua minkäänlaiseen säännölliseen toimintaan. Selkeästi suosituimmiksi toimintamuodoiksi vastausten perusteella muodostuivat toiminta- sekä retkipäivä. Vastaaajista jopa 59 (N=68) voisi kuvitella osallistuvansa toimintapäivään yhdessä kummilapsensa kanssa. Retkipäivän suosio oli lähes samankaltainen, sillä 58 (N=68) vastaajaa voisi osallistua tällaiseen toimintaan. Vastauksista käy ilmi, että päivän kestävät tapahtumat ovat selkeästi suositumpia. Perheelliset kummit pystyvät helpommin järjestämään yhdeksi päiväksi aikaa vain kummilapselle, ja kauempana asuvatkin kummilapset saa helpommin mukaan päivän kestävään tapahtumaan kuin pidempikestoiseen toimintaan.

Kummilasten ikä vaikuttaa aika oleellisella tavalla siihen, millaista toimintaa esimerkiksi retki- ja toimintapäivänä voisi toteuttaa. Alla olevassa kuviossa on eriteltynä prosentuaalinen osuus vastaajista, joilla on vähintään yksi kummilapsi kyseisestä ikäluokasta. Vastaajista 81 %:lla (N=69) ei ollut yhtään alle 1-vuotiasta kummilasta. Kuitenkin 19 %:lla (N=69) vastaajista oli ainakin yksi alle 1-vuotias kummilapsi. Iältään 1-3-vuotiaita kummilapsia oli 43 %:lla (N=69) vastaajista. Tämä tarkoittaa 30 vastaajaa 69:stä. Samoin 4-6-vuotiaita kummilapsia oli 43 %:lla (N=69) vastaajista. Suurin prosenttiosuus löytyi 7-12-vuotiaiden kummilasten joukosta. Vastaajista liki puolilla, 49 %:lla (N=69), oli ainakin yksi 7-12-vuotias kummilapsi. Kummilapsia, jotka olivat 13–16-vuotiaita, oli 26 %:lla (N=69) vastaajista. Hieman reilu 20 %:lla (N=69) vastaajista oli 17 vuotta täyttäneitä tai vanhempia kummilapsia.

KUVIO 1. Kummilasten ikäjakauma.

Pohdimme myös millaista tukea kummit kaipaisivat seurakunnalta omaan kummin tehtäväänsä. Sitä ajatellen kokosimme muutamia vaihtoehtoisia toimintamalleja, jolla seurakunta voisi kummiutta mahdollisesti tukea. Vastaajista kaksi kolmasosaa (N=68) ei kokenut kummeille tarkoitettua koulutusta kovinkaan tarpeelliseksi. Myöskään hengellistä tukea ei kuusi kymmenestä (N=68) vastaajasta kokenut tarpeelliseksi. Kummitapaaminen jakoi mielipiteitä vastaajien kesken melko tasaisesti, noin viidesosa (N=68) vastaajista koki sellaisen tarpeelliseksi, kun yksi viidesosa (N=68) taas koki sen tarpeettomana. Toisaalta kummitapaaminen voidaan mieltää hyvin eri tavoin, mistä saattaa johtua se, ettei oikein tiedetä mitä odottaa. Kummin osallistuminen kastekeskusteluun koettiin lähes yhtä tarpeellisenä tai tarpeettomana kuin kummitapaaminenkin. Suurin tarve vastaajien mielestä oli kummiutta tukevalle kirjalliselle materiaalille, sillä 25 vastaajaa 68:sta piti sitä jollainlailla tarpeellisenä.

6.6 Kristillinen kasvatus osana kummiutta

Halusimme saada selville millaisena vastaajat mieltävät kristillisen kasvatuksen osana kummiutta. Pohdimme ja kokosimme asioita, joita itse pidimme osana kristillistä kasvatusta. Näihin asioihin vastaajat saivat kertoa mielipiteensä taas

valitsemalla sopivimman vaihtoehdoista 1 ”täysin eri mieltä” – 5 ”täysin samaa mieltä”.

Vastaajien mielestä kummiuteen kristillisen kasvatuksen tukijana kuului erityisesti turvallisuuden tunteen luominen sekä oikean ja väärän erottaminen. Molemmissa kysymyksissä vastaajista yli 90 % (N=68) oli samaa mieltä asiasta, eikä yksikään vastaaja ollut eri mieltä turvallisuudentunteen luomisesta tai oikean ja väärän erottamisesta. Nämä ovat asioita, jotka vastaajat kokevat myös omalla kohdallaan tärkeäksi osaksi kummisuhdetta. Noin kaksi kolmasosaa (N=68) vastaajista mielsi rukoilemisen kummilapsen puolesta kuuluvan kristilliseen kasvatukseen, mutta vain noin puolet (N=69) oli sitä mieltä, että se kuuluu kummin tehtäviin. Lähes yhtä suuri joukko, 60 % (N=68) vastaajista on sitä mieltä, että kristillisten perinteiden vaaliminen, kuten juhlapyhät, kuuluvat myös osaltaan kristilliseen kasvatukseen. Tässä vastaajien ikä tuntui hieman vaikuttavan mielipiteeseen. Täysin ja osittain eri mieltä asiasta olevat, olivat kaikki alle 35-vuotiaita, kun taas osittain tai täysin samaa mieltä olevista vastaajista suurin osa oli yli 35-vuotiaita. Vähiten samaa mieltä vastaajat olivat hengellisten laulujen laulamisesta, sillä vain 20 vastaajaa 68:sta oli tässä osittain samaa mieltä tai samaa mieltä. Myös tässä vastauksessa vanhemmat vastaajat olivat pääsääntöisesti samaa mieltä asiasta, kun taas suurimmalla osalla nuoremmista vastaajista ei ollut asiasta selkeää mielipidettä.

Raamatun kertomuksiin tutustuminen jakoi vastaajat myös selkeästi mielipiteen perusteella, sillä 39 % (N=67) ei mieltänyt niiden olevan osa kristillistä kasvatusta, kun taas 31 % vastaajista oli samaa mieltä siitä, että Raamatun kertomuksiin tutustuminen kuuluu kristilliseen kasvatukseen. Aikaisemmassa kohdassa tuli ilmi, että vastaajista suuri osa olisi valmiita osallistumaan yhdessä kummilapsen kanssa jonkinlaiseen seurakunnan toimintaan, mutta vain 25 vastaajaa 67:stä mieltää tällaisen toiminnan kuuluvan kristilliseen kasvatukseen. Vaikka vastaajista 19 % (N=69) ei pidä lapsen kristillisen kasvatuksen tukemista kummin tehtävänä, niin suuri osa, 62 % vastaajista, oli kuitenkin sitä mieltä, että se on kummin tehtävä vielä nykyäänkin. Kristillistä kasvatusta koskevat kysymykset osoittivat, ettei vastaajilla ole siitä ja sen sisällöstä välttämättä kovinkaan tarkkaa mielikuvaa, sillä monissa kysymyksissä vaihtoehto ”ei eri eikä samaa miel-

tä” oli suuressa suosiossa. Lomakkeen muissa kysymyksissä tämä vaihtoehto ei tullut esille näin selkeästi.

6.7 Avoimet kysymykset

Kyselylomakkeemme lopussa oli myös yksi avoin kysymys, johon vastaajat saivat halutessaan kirjoittaa kummiuteen liittyviä ajatuksiaan. Kaiken kaikkiaan vastauksia tähän tuli 11. Kahdessa vastauksessa tuli esille se, että yhteisen ajan löytäminen kummilapsen kanssa on vaikeaa etenkin, kun kummilla on oma perhe ja lapset. Tällaisissa tilanteissa tapaamiset sujuvat usein perheiden kesken, eikä varsinaista omaa kahdenkeskistä aikaa kummissuhteelle ole.

Vastauksista käy ilmi, että kummit valitaan usein vanhempien omasta ystäväpiiristä. Kummilta odotetaan aikaa, läheisyyttä ja luotettavuutta kummilapselle. Heidän toivotaan olevan myös tuttuja ja turvallisia aikuisia, jotka kuuntelevat ja joiden puoleen kääntyä, niin elämän ylä- kuin alamäissäkin. Vastauksissa on myös selkeä linja sen suhteen, ettei monikaan koe kristillistä kasvatusta tärkeäksi osaksi kummin tehtävää. Vanhemmat eivät odota kummeilta niinkään hengellisyyttä, vaan ennemmin aikaa ja kiinnostusta kummilapsen elämää kohtaan. Vastaajat kokevat myös, että kristillisen kasvatuksen antaminen on ensisijaisesti vanhempien tehtävä, ja kummit osallistuvat siihen vain jos vanhemmat sitä erikseen pyytävät.

Kristillisen ja uskon liittyvän kasvatuksen ajattelun kuuluvan kummiuteen ainoastaan, jos lapsen vanhemmat toivovat minulta sellaista.

Eräs vastaajista toi esille kummiuden muutoksen entisajoilta nykypäivään. Hänen mielestään kummius on edelleen kunnia-asia, mutta kristillistä kasvatusta ei kummeilta odoteta. Hän toi esiin myös ajatuksen siitä, että kummit eivät kenties osaa tai halua hakeutua seurakunnan toimintaan, tai ymmärrä rukoilla kummilapsen puolesta. Muutamasta vastauksesta tuli kuitenkin esille, että vaikka kristillinen kasvatusta ei tällä hetkellä ole suuressa osassa kummissuhdetta, toivoisivat he sen merkityksen olevan enemmän esillä ja tukea siihen paremmin saatavilla.

Kummina voi olla hyvä, vaikkei olisi niin sanotusti ”uskossa”. Silti toivoisin, että kummiuden kristillinen merkitys olisi enemmän esillä ja toki tukea lapsen kristilliseen kasvatukseen tarvitaan. Kirkon pitäisi tässä terästäytyä myös kastetilaisuuden jälkeen. Jotain toimintaa voisi olla ja tukea kummiuteen.

Useammassa vastauksessa kerrottiin läheisen kummissuhteen luomisen olevan vaikeaa, sillä välimatka kummin ja kummilapsen välillä on pitkä. Koettiin myös, että välimatkan ollessa lyhyempi, osallistuminen seurakunnan järjestämään toimintaan yhdessä kummilapsen kanssa olisi mieluisaa.

Kummiuden haasteena itselläni on pitkät välimatkat. Jos asuisimme lähellä, seurakunnan toimintaan olisi mukava osallistua yhdessä.

Välimatkan ollessa pitkä, kummi voi kuitenkin muistaa lasta rukouksissa, ja tästä koetaankin olevan paljon iloa ja hyötyä, vaikkei se olekaan niin konkreettista. Kummilapsen vanhempien avioero tuli myös useamman vastaajan toimesta esille.

Kummin näkökulmasta kummilapsen vanhempien eroaminen on tilanne, johon kummin ei aina ole helppo ”mennä väliin”, ja pysyä puolueettomana.

He pohtivat kuinka vaikeaa on tällaisissa erotilanteissa pysyä läheisenä kummilapsen kanssa, ja olla asettumatta jommankumman vanhemman puolelle. Pohdinta johti myös ajatukseen jonkinlaisesta tapahtumasta tai toiminnasta, jossa tällaisissa erotilanteissa olevat kummilapset saisivat samalla myös jonkinlaista vertaistukea. Tällaisen toiminnan järjestäminen olisi kenties melko hankalaa, mutta kummin osallistuminen seurakunnan järjestämään toimintaan yhdessä kummilapsen kanssa auttaisi varmasti lujittamaan heidän keskinäistä suhdetta, vaikka vanhemmat olisivatkin eronneet. Joissain tilanteissa lapsen vanhempien ero saattaa johtaa myös kummissuhteen katkeamiseen kokonaan. Lapsen ollessa hieman vanhempi, pystyy kummi paremmin pitämään yllä suhdetta vain kummilapseen, mutta pienten lasten ollessa kyseessä, voi suhteen ylläpitäminen kummilapseen olla haastavaa jos vanhemmat tai toinen heistä ei sitä halua. Kummius koetaan kuitenkin tärkeäksi asiaksi, ja sen koetaan olevan myös kunnianosoitus.

Kummius on minulle hyvin tärkeää. Olen hyvin kiitollinen ja arvostan sitä paljon.

Kummiuden merkitys vastaajille on myös tuntunut muuttuvan tärkeämmäksi heidän itsensä vanhetessa ja elämän kokemuksen karttuessa.

7 POHDINTA

Tutkimuksemme tavoitteena oli selvittää, mitä kummina oleminen merkitsee korsolaisille vanhemmille tänä päivänä, mitä kummiuteen koetaan kuuluvan tänä päivänä, sekä millaista tukea ja toimintaa kummina olemiseen kaivataan Korson seurakunnalta. Näihin kysymyksiin saimme työmme avulla vastauksia. Kummius koetaan kunniatehtävänä, joka tuottaa iloa ja onnea. Kristillistä kasvatusta ei nähdä enää kummin päätehtävänä, vaan kummin ja kummilapsen yhteinen aika sekä ystävyys koetaan tärkeimpänä asiana kummissuhteessa. Seurakunnalta kummit toivovat saavansa jonkinlaista kirjallista materiaalia tukemaan kummiuttaan. Kiinnostusta osallistua yhdessä kummilapsen kanssa seurakunnan järjestämille retki- ja toimintapäiville löytyi.

Toivomme, että työmme herättää lukijoita pohtimaan kummiuden voimaa ja merkitystä. Kummiuden ei tarvitse olla mitään suurta ja mahtavaa, pienet arkiset asiat ja muistaminen tekevät kummiudesta suurta ja mahtavaa. Kummius on tärkeä kunniatehtävä, mutta samalla se on ainutlaatuinen mahdollisuus päästä korvaamattomaksi osaksi toisen ihmisen elämää. Kummin rooli on jännittävä. Monesti lapset tietävän todella hyvin, kuka on heidän kumminsä. Lapset saattavat puhua kummeistaan myös tietynlaisella ylpeydellä. Kummiuteen liittyy valtavaa ylpeyttä. Kummin tapaamista myös odotetaan usein aivan erityisellä tavalla.

Onnellinen on se, jonka kummi näkee ja ymmärtää, että hänen hyvä tahtonsa voi seurata ja varjella kummilasta läpi elämän (Vikström-Jokela 2012, 42).

Uskomme, että hyvällä kummissuhteella voi olla myös erityinen merkitys syrjäytymisen ehkäisyssä, jos puhutaan esimerkiksi avioeroperheistä, joissa on lapsia. Kummi voi olla vanhempien erotessa lapsen ja nuoren elämässä pysyvä, luotettava ja turvallinen aikuinen, joka kuuntelee ja tukee, viettää lapsen kanssa aikaa sekä vastaa lapsen tarpeisiin olemalla läsnä. Yhtä lailla kummi voi olla tällainen tuki yksinhuoltajaperheissä. Mielestämme tällaisissa tilanteissa kummi voi toteuttaa arjen diakoniaa: ottaa lähimmäisen huomioon, olla läsnä, auttaa ja

palvella. Diakonian keskeinen sisältö voidaan kiteyttää lyhyesti kultaiseen sääntöön (Laulaja 2002, 61).

"Kaikki, minkä tahdotte ihmisten tekevän teille, tehkää te heille."
(Matt. 7:12)

Mielestämme kultainen sääntö tiivistää diakonian pääajatuksen hienolla tavalla, ja kertoo äärettömästä lähimmäisenrakkaudesta. Auttamalla tukea tarvitsevaa, ihminen tekee toiselle sen, mitä toivoisi tehtävän vaikean tilanteen tullessa myös itselle. Rakkaus merkitsee sitä, että ihminen pystyy asettumaan toisen asemaan ja ajattelemaan asioita toisen kannalta, kääntämään oman odotuksen suunnan toisin päin (Laulaja 2002, 63). Diakonia on osa kirkon perustehtävää. Se on kristilliseen rakkauteen perustuvaa palvelua, jonka tarkoituksena on antaa apua ihmisille, joiden hätä on suurin ja joita ei muulla tavoin auteta. Diakonia toteutuu kirkon elämänä ja ihmisten vuorovaikutuksena. (Veikkola 2002, 114–115.) Keskeinen ajatus on työskennellä ihmisten kanssa eikä heidän puolestaan, ja näin yrittää antaa heille muutoksen ja vallan avaimet (Veikkola 2002, 122–113). Näistä näkökulmista katsottuna kummisuhte voidaan nähdä myös lapsen tai nuoren syrjäytymistä ennaltaehkäisevänä asiana. On selvää, että ihminen tarvitsee ystäviä. Uskomme, että varsinkin nuorena tämä ystävien sekä sosiaalisen tuen merkitys korostuu vielä enemmän, koska nuori käy läpi itsenäistymisen erilaisia vaiheita.

Kummisuus on saanut ajan saatossa erilaisia muotoja perinteisen kristillisen kummiuden lisäksi. ”Kummi” on levinnyt sanana hyvin laajalti, eikä sitä tosiasiaan ole voinut työtä tehdessä ohittaa. Kristillisestä kummiudesta puhuttaessa, voidaan puhua paljon myös kehitysyhteistyössä näyttäytyvästä kummiudesta sekä kastamattomien lapsien kummeista, että kummeista, jotka eivät kuulu kirkkoon eikä siten voi olla virallisesti kummeja.

Suomessa toimii lukuisia kehitysyhteistyöjärjestöjä, joiden tavoitteena on parantaa kehitysmaissa elävien lasten elämänlaatua pysyvästi. Näistä kehitysyhteistyöjärjestöistä Plan Suomi on yksi suurimmista ja tärkeimmistä. Planin toiminta on uskonnollisesti sekä poliittisesti sitoutumatonta toimintaa, joten kristillistä viestiä ei voida viedä eteenpäin. Plan-kummiudessa sana ”kummi”, on haluttu

ottaa käyttöön osittain siitä syystä, että kummius mielletään auttamiseksi ja tukemiseksi, kun omat läheiset eivät pysty siihen yksin. Monille toisella puolella maailmaa asuville lapsille on hyvin tärkeää ja kannustavaa, että joku toisella puolella maailmaa välittää juuri heistä, vaikka välimatka onkin pitkä. Vaikka Plan-kummit tukevat kehitysmaissa asuvien lasten oloja myös rahallisesti, pohjoismaissa käytetään sanaa ”kummi”, koska sana ”sponsor” on suomeksi aika kylmä ilmaisu ja viittaa pitkälti vain rahalliseen tukeen. Planin mielestä kummiudessa on muutakin, kuten välittäminen ja kirjeiden vaihto kummilasten kanssa. Osa kummeista käy jopa tapaamassa kummilapsiaan kehitysmaissa. (Serenius Miya, sähköpostiviesti 27.8.2012.)

Suomessa on myös lapsia, joita ei ole kastettu, vaan he ovat saaneet nimenantotilaisuudessa nimen, ja samalla heillekin on nimetty ”kummeja”. Nämä ”kummit” eivät kuitenkaan ole virallisia Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kummeja, sillä lasta ei ole kastettu eikä sitä myöten liitetty kirkkoon. Kyse voi olla esimerkiksi siitä, että kumpikin vanhemmista kuuluu eri uskontokuntaan, eivätkä ole päässeet yhteisymmärrykseen siitä, kumpaan uskontokuntaan lapsi liitetään. Uskomme, että yhtälaillla näissä perheissä lapsille halutaan nimetä ”kummeiksi” perheen elämässä tärkeänä osana vaikuttavia ihmisiä. Tällaisissa tilanteissa ”kummeja” ei pyydetä Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kummin tehtäviin, vaan heitä voidaan pyytää kummeina esimerkiksi tukemaan vanhempia lapsen kasvattamisessa eettiseksi, vastuuntuntoiseksi ja muut huomioivaksi ihmiseksi, sekä antamaan aikaa kummilapselle. Yhtälaillla ”kummeja” voidaan pyytää tukemaan lasta itseään silloin, kun maailma tuntuu olevan häntä vastaan. Kyse ei ole kristillisestä kummiudesta, mutta hieman erilaisesta kummiudesta, jossa kuitenkin sanaa ”kummi” on haluttu käyttää. Tällaisissakin tapauksissa ”kummit” itse saattavat kuulua kirkkoon.

Yleisessä keskustelussa on puhuttu paljon sekä kirkkoon kuulumisesta että kirkosta eroamisesta. Aihe on hyvin ajankohtainen, koska ihmisten kiinnittyminen kirkkoon on vähenemään päin. Uskomme, että Suomessa on yhä enenemässä määrin myös perheitä, joilla on hankaluuksia valita kummeja lasta kastettaessa, koska moni kummiksi haluttu ei välttämättä kuulu kirkkoon. Tällaisissa tilanteissa lapsen kummeiksi saattaa tulla sekä kirkkoon kuuluvia, virallisia kummeja,

että ”kummeja”, jotka eivät kuulu kirkkoon, mutta haluavat olla lapsen sekä perheen elämässä tukena ja turvana ilman varsinaista kristillistä tehtävää. Asia on hankala ja moninainen, sillä kummius on saanut ajan saatossa varsin monenlaisia tarkoituksia ja merkityksiä varsinaisen kristillisen kummiuden rinnalle. Toisaalta kirkkoon kuulumaton epävirallinen ”kummikin” tekee varmasti paljolti aivan samanlaisia asioita, kuin kirkkoon kuuluva virallinen kummi, jos puhutaan lähimmäisenrakkaudesta tai esimerkiksi oman ajan antamisesta. Kummiuden moninaisuus on haastavaa ja saa aikaan monenlaista keskustelua myös siitä, onko kirkkoon kuulumaton ”kummi” oikeasti mikään kummi. Uskomme tämän kertovan siitä, että kummi-sanalla on tärkeä, painoarvoa ja merkitystä kantava voima. Kummius koetaan positiiviseksi ja tärkeäksi. Se on merkittävä kunniatehtävä, jota kannetaan ylpeydellä. Kummi halutaan olla siitäkin huolimatta, voiko sellainen olla virallisesti vai epävirallisesti. Vaikka kummin tehtävät voi olla paljolti samanlaisia virallisen ja epävirallisen kummiuden välillä, kuitenkin kristillisessä kummiudessa on tietynlainen ero.

Kummiutta on tutkittu vähän. Se myös osaltaan tukee sitä, että tutkimuksemme on tehty ajankohtaisesta ja tärkeästä aiheesta, ja kummiteemaan liittyville tutkimuksille voisi olla enemmänkin tarvetta. Vaikka aika lähelle omaa tutkimustamme oleva työ on jo tehty, on tämäkin jo liki 12 vuotta vanha. Tutkimuksesamme ja sen tuloksissa on tietenkin huomioitava työn paikallisuus, eikä työmme tuloksia voi liiaksi yleistää koskevaksi koko Suomea. Tutkimus kuitenkin antaa arvokasta tietoa kirkon jäseniltä vuoden 2012 maailmasta, mistä voi olla hyötyä myös muille tutkimuksille, jotka liittyvät esimerkiksi tämän päivän kirkon jäsenyyteen, unohtamatta seurakuntien kummiuden tukemista. Jatkotutkimusmahdollisuuksia olisi varmasti lukuisia. Yksi voisi olla kummiuden merkityksen ja sen kokemisen tutkiminen vielä vanhemmalta sukupolvelta, jo iäkkäiltä ihmisiltä. Silloin saataisiin näkyviin enemmän sitä, kuinka paljon eri sukupolvien välillä on ajatuksellisia eroja kummiudesta. Esimerkiksi korostuuko hengellisyys ja kristillisuus enemmän kummin tehtävissä. Ehkä tällöin voisi tulla selkeämpiä eroja liittyen kummin perustehtävään, kristillisen kasvatuksen tukemiseen. Toisaalta puhuttavaa ja kiinnostavaa olisi tutkia kastettujen ja kastamattomien lasten kummiutta, niiden eroja ja syitä, koska uskomme, että kummiksi halutaan ja kummeja halutaan lapselle, kuulutaan kirkkoon tai ei. Kiinnostavaa olisi myös

tietää paremmin, kuinka moninaista kummissuhde voi konkreettisesti olla, eli millaisina erilaisina asioina kummius näyttäytyy kummissuhteessa. Tutkimuksen aiheena voisi olla myös se, millaisena kummissuhde jatkuu tai jatkuuko, jos kummi eroaa kirkosta kummilapsen ollessa vielä pieni.

Työmme alkuvaiheessa oma ajatuksemme kristillisestä kasvatuksesta oli melko suppea. Mielestämme kummiuteen kristilliseen kasvatukseen tukijana kuului erityisesti kummilapsen tutustuttaminen seurakuntaan sekä lapsen uskonelämän tukeminen ja sen vahvistaminen. Opinnäytetyötämme tehdessä käsityksemme kristillisestä kasvatuksesta on laajentunut. Kristillinen kasvatus on mielestämme edelleen osittain juuri näitä edellä mainittuja asioita, mutta siihen sisältyy myös paljon pieniä asioita. Olemme havainneet, että arjen pienet asiat, kuten huolenpito ja lapsen perustarpeista huolehtiminen ovat yhtäläillä osa kristillistä kasvatusta. Monikaan aikuinen ei välttämättä ajattele välittävänsä lapselle kristillisiä arvoja näissä arjen pienissä asioissa.

Saadessamme varmistuksen siihen, että voimme aloittaa opinnäytetyömme tekemisen Korson seurakuntaan, mieleemme valtasi turvallinen olo. Opinnäytetyömme aihe tuntui heti omalta. Intoa ja motivaatiota oli, sillä aihe tuntui tärkeältä. Työelämälähtöisyys oli meille merkittävää. Halusimme tehdä työn, jolla on oikeasti arvoa ja merkitystä, sillä työllemme oli todellinen tarve. Aihe kosketti myös meitä kumpaakin itse kummina, sillä kummius on meille henkilökohtaisesti tärkeä asia, kunniatehtävä. Työtä tehdessämme olemme väistämättä joutuneet pohtimaan omaa suhdettamme kummilapsiimme, sekä rooliamme kummeina.

Opinnäytetyöprosessimme sujui ilman suurempia hankaluuksia. Prosessin alkuun kuului tietenkin epätietoisuutta sekä tuskailua työn suunnan löytymisestä. Pikku hiljaa työmme kuitenkin muovautui selkeämmäksi ja saimme aiheitamme rajattua sekä selkiytettyä itsellemme. Monenlaiset positiiviset sekä negatiiviset tunteet kuitenkin kuuluvat opinnäytetyöprosessiin, ja tämä aika on ollut korvaamatonta oppimista, kuuntelua ja kasvamista, myös oman ammatti-identiteettimme kehittymistä. Emme ole joutuneet olemaan yksin ajatustemme kanssa, vaan meitä on ollut kaksi ja olemme voineet vaihtaa ajatuksia sekä tukea toisiamme. Perheidemme sekä ystäviemme tuki ja kannustus on ollut tär-

keää, unohtamatta tukea, jota olemme saaneet työelämäohjaajaltamme sekä opinnäytetyötämme ohjaavilta opettajilta. Kaikki he ovat kannustaneet meitä jaksamaan loppuun saakka.

Tutkimuksemme on saanut jo syntyvaiheessaan aikaan konkreettista muutosta kummiuden tukemiseksi Korson seurakunnan lapsityössä. Tämän syksyn 2012 vauvamuskarit päättyvät erityiseen päätösjuhlaan, johon kutsutaan kummit mukaan. Päätösjuhlassa kummit saavat lahjaksi Kummilahja – kirjan. Ensi vuoden (2013) toimintasuunnitelmassa on perhetapahtumapäivä, jossa kummius on myös läsnä. Tapahtumaan kutsutaan erityisesti mukaan lapsia yhdessä perheen ja kummien kanssa. Myös perhetapahtumapäivässä kummit saavat Kummilahja – kirjan. Erityisen hieno asia on, että Korson seurakunta on saanut myös rahallisen avustuksen kummiprojektiin, jonka tarkoituksena on tehdä jokin sellaista, minkä avulla kummiutta voidaan tukea. Tähän vaikuttavat oleellisesti tutkimuksemme avulla syntyneet tulokset ja johtopäätökset. Lisäksi tulemme käymään marras-joulukuussa jo käymissämme perhekerhoissa kertomassa työmme tuloksista. Näin yhteys säilyy ja keskustelu kummiudesta on esillä. Tällöin myös vanhemmat saavat itse kuulla, mitä tutkimuksellamme saatiin aikaan, mikä on vähintäänkin mitä voimme kiitokseksi heille antaa. Tästä kaikesta on hyvä jatkaa!

”Vanhempien rinnalla kummit ovat tukena rukouksin ja muistaen, kuunnellen ja rohkaisten.” (Virsikirja 218: 4.)

LÄHTEET

Heikkilä, Tarja 2008. Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita.

Heikurinen, Sanna 2012. Lapsi- ja perhetyön pastori. Korson seurakunta. Vantaa. Henkilökohtainen tiedonanto 17.2.2012.

Heikurinen, Sanna 2012. Lapsi- ja perhetyön pastori. Korson seurakunta. Vantaa. Henkilökohtainen tiedonanto 18.10.2012.

Hirsijärvi, Sirkka; Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2005. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Jarasto, Pirkko & Sinervo, Nina 1997. Elämää varten. Alle kouluikäisen lapsen maailma. Helsinki: Gummerus.

Kantola, Ilkka 2004. Lapsityön teologian edellytyksiä. Teoksessa Leena Heino-
nen, Juha Luodeslampi & Leena Salmensaari (toim.) Lapsityön kä-
sikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy, 105–117.

Katekismus 1999. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kristinoppi. Helsinki:
Edita.

Kinnunen, Kari-Pekka 2005. Kummiutta ei voi purkaa. Vantaan Lauri 18.8.2005.

Kinnunen, Saara 1996. Luottamustehtävä. Helsinki: Karas-sana.

Kinnunen, Saara 2011. Lapsen usko. Miten tukea lapsen hengellistä kasvua?
Helsinki: Uusi Tie.

Kirkkohallitus 2004. Kummiuden perusteet ja toteutuminen kirkossamme.

Kirkkohallitus 2008. Kirkon varhaiskasvatuksen kehittämissasiakirja. Lapsi on
osallinen. Kirkon kasvatus ja nuorisotyö/ Kirkkohallitus.

Kirkkohallitus 2012. Kummin kaa – kummitarinoita. Helsinki: LK-kirjat.

Kirkkojärjestys 8.11.1991/1055 v. 1993. Viitattu 17.3.2012

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19931055#L2>

Laulaja, Jorma 2002. Diakonia uskon ja rakkauden risteyksessä. Teoksessa Riitta Helosvuori, Esko Koskenvesa, Pauli Niemelä & Juhani Veikola (toim.) Diakonian käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy, 59-70.

Lempiäinen, Pentti 2004. Pyhät toimitukset. Helsinki: Kirjapaja Oy.

Mannerheimin Lastensuojeluliitto i.a. a. Historia. Viitattu 3.10.2012.

<http://www.mll.fi/mll/historia/>

Mannerheimin Lastensuojeluliitto i.a. b. Tietoa MLL:sta. Viitattu 3.10.2012.

<http://www.mll.fi/mll/>

Mannerheimin Lastensuojeluliiton Korson yhdistys 2012, a. Korson yhdistys.

Viitattu 28.5.2012. <http://korso.mll.fi/yhdistys/>

Mannerheimin Lastensuojeluliiton Korson yhdistys 2012, b. Toiminta. Isä-lapsikerho. Viitattu 28.5.2012. <http://korso.mll.fi/toiminta/isa-lapsi-kerho/>

Muhonen, Mervi & Tirri, Kirsi 2008. Mitä on kristillinen kasvatusta. Teoksessa

Jouko Porkka (toim.) Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Helsinki: Lasten Keskus/ LK-kirjat, 63–82.

Pienelle parasta i.a. a. Hyvä kummi. Viitattu 22.9.2012

<http://www.pienelleparasta.fi/etusivu/etusivu/missa-hyvia-kummeja-kasvaa>

Pienelle parasta i.a. b. Kummiuden muutokset myöhemmin. Viitattu 22.9.2012

<http://www.pienelleparasta.fi/etusivu/etusivu/missa-hyvia-kummeja-kasvaa>

Pienelle parasta i.a. c. Lapsen oikeus pyhään. Viitattu 22.9.2012

<http://www.pienelleparasta.fi/mihin-voi-uskoa/lapsen-oikeus-pyhaan>

Pienelle parasta i.a. d. Mitä on kristillinen kasvatus. Viitattu 22.9.2012

<http://www.pienelleparasta.fi/etusivu/etusivu/miten-pienta-kasvatetaan>

Pruuki, Lassi 2010. Hengellinen lapsi. Teoksessa Eero Jokela & Heli Pruuki (toim.) Jo iso, vielä pieni. Kouluikäisen lapsen maailma. Helsinki: Lasten Keskus/ LK-kirjat, 222–234.

Raamattu. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokouksen vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos. Helsinki: Kirjapaja.

Repo, Hannele 2003. Kastekirja. Helsinki: WSOY.

Räsänen, Antti 2008. Kristillinen kasvatus teoriassa ja käytännössä. Teoksessa Jouko Porkka (toim.) Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Helsinki: Lasten Keskus/ LK-kirjat, 287–304.

Serenius, Miya 2012. Kehittämispäällikkö. Plan Suomi. Helsinki. Sähköpostiviesti 27.8.2012. Vastaanottaja Minna Puskala. Tuloste tekijän hallussa.

Sihvola, Seija & Kukkamaa, Tiina 2003. Lapsen saatavilla. Kirja kummeille ja kummeiksi haluaville. Helsinki: Gummerus.

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus 2009. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Helsinki: Stakes.

Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2010. Yksi kummi riittää poikkeustapauksissa. Viitattu 19.20.2012.

<http://evl.fi/EVLUutiset.nsf/Documents/4492196CE1421923C225771C0045B528?OpenDocument&lang=FI>

Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2012. Kristitty kummi – rakasta ja rukoile.
Esite. Helsinki: Kirkkohallitus.

Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a. a. Kasteessa ihminen liitetään kirk-
koon. Viitattu 15.3.2012.

<http://evl.fi/EVLfi.nsf/Documents/884A722A85BFF899C2256FEA003B7DE8?OpenDocument&lang=FI>

Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a. b. Kasteen lahja kantaa läpi elämän.
Viitattu 15.3.2012.

<http://evl.fi/EVLfi.nsf/Documents/33CF08DD8BE85D7EC2257022003E2FBD?OpenDocument&lang=FI>

Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a. c. Kummit. Viitattu 22.9.2012.

<http://evl.fi/EVLfi.nsf/Documents/3D771C0F959FAD46C2257022003F65DA?OpenDocument&lang=FI>

Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a. d. Milloin kastetaan? Viitattu
15.3.2012.

<http://evl.fi/EVLfi.nsf/Documents/BB9D352630B7B908C2257022004164F0?OpenDocument&lang=FI>

Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a. e. Symboliikka kasteessa. Viitattu
11.0.2012.

<http://evl.fi/EVLfi.nsf/Documents/D932C4B185620B72C225702200405E36?OpenDocument&lang=FI>

Toivanen, Marja-Leena 2001. Kummius ennen ja nyt. Kristillinen kasvatus 5,
15–16.

Valli, Raine 2010. Kyselylomaketutkimus. Teoksessa Juhani Aaltola & Raine
Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Jyväskylä: PS-
kustannus, 103–127.

Vantaan kaupunki i.a. Aluesivut. Korso. Viitattu 16.3.2012.

http://www.vantaa.fi/fi/osallistu_ja_vaikuta/aluesivut_/korso

Vantaan kaupunki 2010. Vantaa alueittain 2010. Korson suuralue. Viitattu 20.8.2012.

http://www.vantaa.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/vantaa/embeds/vantaawwwstructure/73549_Korso_korjattu.pdf

Vantaan seurakunnat 2011. Perustietoa Vantaan seurakunnista. Viitattu 16.3.2012.

<http://www.vantaanseurakunnat.fi/vsrky/hallinto/perustietoa-vantaan-seurakunnista>

Veikkola, Juhani 2002. Diakonian perustehtävä, visiot ja tavoitteet. Teoksessa Riitta Helosvuori, Esko Koskenvesa, Pauli Niemelä & Juhani Veikkola (toim.) Diakonian käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy, 107-128.

Vikström-Jokela, Monica 2012. Aika Pyhä! Kummilahja. Helsinki: Lasten Keskus.

Virsikirja. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokouksen vuonna 1986 käyttöön ottama painos.

Värri, Veli-Matti 2004. Hyvä kasvatus – Kasvatus hyvään. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy.

LIITE 1: Kyselylomake

Hei ☺

Opiskelemme viimeistä vuotta Diakonia-ammattikorkeakoulussa, Järvenpään toimipaikassa. Teemme opinnäytetyömme Korson seurakunnalle. Opinnäytetyössämme tutkimme kristillisen kummiuden merkitystä, sen kokemista sekä seurakunnalta saatavan tuen tarvetta.

Kyselylomakkeeseemme voit vastata, vaikket olisi itse kummi. Lomakkeessa on ohjeet, jotka ohjaavat vastaamaan sinua koskeviin kysymyksiin. Mikäli olet kummi, kaikki kysymykset koskevat sinua.

Opinnäytetyömme tarkoituksena on auttaa Korson seurakuntaa löytämään sopivia tapoja tukea kummiutta. Tätä varten vastauksenne ovat meille ensiarvoisen tärkeitä. Kyselyyn vastataan nimettömästi ja vastaukset käsitellään luottamuksellisesti.

Palauta täytetty kyselylomake kerhokerran loppuun mennessä palautuslaatikkoon.

Kiitos osallistumisestasi sekä avusta opinnäytetyömme teossa! Mikäli sinulla on kysyttävää, voit olla meihin yhteydessä.

Aurinkoisin kevät-terveisin

Minna Puskala
minna.puskala@student.diak.fi

Helena Pekkanen
helena.pekkanen2@student.diak.fi

Ympyröikää valitsemanne vaihtoehto.**Vastaajan taustatiedot:**

1. Mikä on sukupuolenne?

1. nainen
2. mies

2. Minkä ikäinen olette?

1. 20 vuotta tai alle	5. 36–40 vuotta
2. 21–25 vuotta	6. 41–45 vuotta
3. 26–30 vuotta	7. 46–50 vuotta
4. 31–35 vuotta	8. 51 vuotta tai enemmän

Kummilasten taustatiedot:

3. Montako kummilasta teillä on?

1. ei yhtään
2. yksi
3. kaksi
4. kolme
5. neljä tai enemmän

Kysymyksissä 4-6 kirjoittakaa vaihtoehtojen perään, kuinka moni kummilapsistanne sopii kyseiseen vaihtoehtoon. Mikäli teillä ei ole kummilapsia, voitte siirtyä kysymykseen numero 9.

4. Kuinka moni kummilapsistanne on

1. alle 1 vuotta _____
2. 1-3 vuotta _____
3. 4-6 vuotta _____
4. 7-12 vuotta _____
5. 13–16 vuotta _____
6. 17 vuotta tai enemmän _____

5. Kuinka moni kummilapsistanne asuu

1. Korson alueella _____
2. Vantaalla, mutta ei Korson alueella _____
3. Eri paikkakunnalla _____

Mikäli kummilapsenne asuu eri paikkakunnalla, vastatkaa kysymykseen numero 6. Muutoin voitte siirtyä kysymykseen numero 7.

6. Kuinka moni eri paikkakunnalla asuvista kummilapsistanne asuu

1. alle 50 kilometrin päässä _____
2. 50–100 kilometrin päässä _____
3. 101–200 kilometrin päässä _____
4. yli 200 kilometrin päässä _____

7. Kuinka usein keskimäärin pidätte yhteyttä kummilapsiinne?

1. viikoittain
2. kuukausittain
3. parin kuukauden välein
4. kerran puolessa vuodessa
5. kerran vuodessa
6. ei mikään edellisistä, vaan: _____

Voitte ympyröidä tarvittaessa useamman vaihtoehdon.

8. Millä tavoin pidätte yhteyttä kummilapsiinne?

1. puhelimella
2. kirjeellä tai kortilla
3. sähköpostilla
4. tapaamisilla
5. jotenkin muuten, miten: _____

Kummiuden merkitys ja sen kokeminen:

Kysymyksissä 9-14 ympyröikää lähinnä omaa mielipidettänne oleva vaihtoehto.

9. Mitä mieltä olette seuraavista kummiuteen liittyvistä väittämistä?

	täysin eri mieltä	osittain eri mieltä	ei eri eikä samaa mieltä	osittain samaa mieltä	täysin samaa mieltä
1. kummin tehtävänä on tukea lapsen kristillistä kasvatusta	1	2	3	4	5
2. kummin tehtävänä on rukoilla lapsen puolesta	1	2	3	4	5
3. kummin tehtävänä on olla kummilapsen ystävä	1	2	3	4	5
4. kummin tehtävänä on perheen tukeminen kasvatustehtävässä	1	2	3	4	5
5. kummin tehtävänä on olla lapselle turvallinen ja luotettava aikuinen	1	2	3	4	5
6. kummin tehtävänä on muistaa kummilasta syntymäpäivinä ja jouluna	1	2	3	4	5
7. kummin tehtävänä on viettää aikaa kummilapsen kanssa	1	2	3	4	5
8. kummius on kunniatehtävä	1	2	3	4	5
9. kummius on tärkeä asia	1	2	3	4	5
10. kummiudesta on vaikea kieltäytyä	1	2	3	4	5
11. sylikummin merkitys on suurempi kuin muiden kummien	1	2	3	4	5
12. kummina pystyy pitämään tiiviimpää yhteyttä kummilapsen perheeseen	1	2	3	4	5
13. kummius ei ole merkittävä asia	1	2	3	4	5

10. Jos lapsellanne on kummeja, millaisia asioita odotatte kummeilta?

	en ollenkaan	vähän	en osaa sanoa	melko paljon	paljon
1. uskoa Jumalaan	1	2	3	4	5
2. osallistumista seurakunnan toimintaan yhdessä kummilapsen kanssa	1	2	3	4	5
3. myönteistä suhtautumista kristinuskoon	1	2	3	4	5
4. lastenhoitoapua	1	2	3	4	5
5. kristillisen kasvatuksen antamista	1	2	3	4	5
6. hyviä joulu- ja syntymäpäivälahjoja	1	2	3	4	5
7. ystävää kummilapselle	1	2	3	4	5
8. aikaa kummilapsen tapaamiseen	1	2	3	4	5

Jos teillä on kummilapsi(a), jatkakaa vastaamista seuraaviin kysymyksiin. Mikäli ette ole kummi, voitte siirtyä kysymykseen numero 15.

11. Koitteko seuraavanlaisia tunteita, kun teitä pyydettiin kummiksi?

	en kokenut	koin vähän	en osaa sanoa	koin melko paljon	koin paljon
1. iloa	1	2	3	4	5
2. onnea	1	2	3	4	5
3. hämmennystä	1	2	3	4	5
4. kiitollisuutta	1	2	3	4	5
5. velvollisuudentuntoa	1	2	3	4	5
6. pelkoa	1	2	3	4	5
7. jännitystä	1	2	3	4	5
8. vastuuta	1	2	3	4	5

12. Millaiseen seurakunnan tarjoamaan toimintaan olisitte halukas osallistumaan yhdessä kummilapsenne kanssa?

	en osallistuisi	ehkä osallistuisin	osallistuisin	en osaa sanoa
1. toimintapäivä	1	2	3	4
2. retkipäivä	1	2	3	4
3. kummileiri	1	2	3	4
4. kummikerho	1	2	3	4
5. perhemessu	1	2	3	4

13. Millaisen seurakunnan tarjoaman, kummeille suunnatun tuen kokisitte tarpeelliseksi?

	tarpeeton	vähän tarpeellinen	en osaa sanoa	melko tarpeellinen	tarpeellinen
1. kummeille tarkoitettu koulutus	1	2	3	4	5
2. kummitapaaminen	1	2	3	4	5
3. osallistuminen kaste keskusteluun	1	2	3	4	5
4. kummiutta tukeva kirjallinen materiaali	1	2	3	4	5
5. hengellinen tuki	1	2	3	4	5

14. Mitkä seuraavista asioista mielestänne kuuluvat kummiuteen kristillisen kasvatuksen tukijana?

	täysin eri mieltä	osittain eri mieltä	ei eri eikä samaa mieltä	osittain samaa mieltä	täysin samaa mieltä
1. kristillisten arvojen opettaminen	1	2	3	4	5
2. rukoileminen kummilapsen puolesta	1	2	3	4	5
3. hengellisten laulujen laulaminen	1	2	3	4	5
4. Raamatun kertomuksiin tutustuminen	1	2	3	4	5
5. kristillisten perinteiden vaaliminen (esim. kristilliset juhlapyhät)	1	2	3	4	5
6. turvallisuuden tunteen luominen	1	2	3	4	5
7. oikean ja väärän erottaminen	1	2	3	4	5
8. osallistuminen seurakunnan toimintaan yhdessä kummilapsen kanssa	1	2	3	4	5

Ympyröikää valitsemanne vaihtoehto.

15. Onko teillä kummilapsi(a) jonkin järjestön kautta?

1. kyllä
2. ei

16. Mikäli teillä on kummilapsi(a) jonkin järjestön kautta, niin minkä ja mistä päin maailmaa?

17. Mikäli haluatte vielä kertoa jotain kummiuteen liittyvää, tai tarkentaa jonkin kysymyksen vastatustanne, voitte kirjoittaa siitä alla oleville riveille.

Kiitos vastauksistanne! ☺